

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2019-5-10 (Ortak Girişim)
Karar Sayısı : 19-17/243-110
Karar Tarihi : 02.05.2019

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Arslan NARİN (İkinci Başkan)
Üyeler : Adem BİRCAN, Mehmet AYAN, Ahmet ALGAN,
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Şükran KODALAK

B. RAPORTÖRLER: Cihan BİLAÇLI, Merve BİROĞLU, Furkan ÇELEN

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN :- Biberci Madencilik Makine Enerji Petrol Turizm San. ve Tic. Ltd. Şti
Temsilcileri: Cengiz SOYSAL, Yüksel KAYA
Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı Tepe Prime A
Blok No: 266 Kat:14 D. No: 82 Çankaya, Ankara

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Vicat S.A.'nın, Societe de Participations Financieres et Immobilières aracılığıyla, hâlihazırda Biberci Madencilik Makine Enerji Petrol Turizm San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin kontrolünde olan Bikiltaş Enerji Petrol Madencilik İnşaat A.Ş.'nin ortak kontrolünü sermaye artırımına iştirak etmek yoluyla devralması işlemine izin verilmesi talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 11.02.2019 tarih, 914 sayı ile intikal eden ve eksiklikleri 11.04.2019 tarih, 2586 sayı ile tamamlanan bildirim üzerine düzenlenen 25.04.2019 tarihli, 2019-5-10/Öİ sayılı Ortak Girişim Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle, işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (4) İlgili başvuruda Vicat S.A.'nın (VICAT) Societe de Participations Financieres et Immobilières (PARFICIM) aracılığıyla, hâlihazırda Biberci Madencilik Makine Enerji Petrol Turizm San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin (BİBERCİ) tek kontrolünde olan Bikiltaş Enerji Petrol Madencilik İnşaat A.Ş.'nin (BİKİLTAŞ) üzerinde sermaye artırımına iştirak edilmesi yoluyla ortak kontrol kurulması işlemine izin verilmesi talep edilmektedir.
- (5) İşlemin değerlendirilmesi sürecinde işlem taraflarından, Göлтаş Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den (GÖLTAŞ), Limçim Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den (LİMAK), Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den (ÇİMSA), Oyak Çimento A.Ş.'den (OYAK), Votorantim Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den (VOTORANTİM), Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş.'den (ÇİMENTAŞ), Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.'den (BURSA ÇİMENTO), As Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den (AS ÇİMENTO), Adoçim Çimento ve Beton San. ve Tic. A.Ş.'den (ADOÇİM), Medcem Madencilik ve Yapı Malzemeleri A.Ş.'den (MEDCEM), Çimko Çimento ve Beton San. A.Ş.'den (ÇİMKO) Sycs İnşaat Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den (SYCS), Kipaş Holding A.Ş.'den (KİPAŞ), Sançim Bilecik Çimento Madencilik Beton San. ve Tic. A.Ş.'den (SANÇİM), Afyon Çimento San. Tic. A.Ş.'den (AFYON ÇİMENTO), Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den (AKÇANSA), Batıçim Batı Anadolu Çimento Sanayi A.Ş.'den (BATIÇİM), Nuh Çimento

Sanayi A.Ş.'den (NUH ÇİMENTO), Batisöke Söke Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den (BATISÖKE), Sönmez Çimento Yapı ve Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'den (SÖNMEZ), Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği'nden (TÇMB), Erdinç Hazır Beton ve Mamülleri Nakliyat Ltd. Şti.'den (ERDİNÇ BETON), Emir Hazır Beton İş Makinaları Mad. İnş. ve Nak. Ltd. Şti.'den (EMİR BETON), Ünal Korkmaz Hazır Beton Çimento Mad. İnş. Gıda San. Tic. Ltd. Şti.'den (ÜNAL BETON), Komyapı Hazır Beton Prefabrik İnş. Taah. A.Ş.'den (KOMYAPI BETON), Likit Madencilik Kavsit ve İnş. San. Tic. A.Ş.'den (LİKİT BETON) bilgi talebinde bulunulmuştur. Talep edilen bilgiler muhtelif tarihlerde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

G.1. TARAFLAR

G.1.1. Vicat S.A. (VICAT)

- (6) VICAT 1817 yılında Fransa'da kurulmuş olup hâlihazırda; Fransa, İtalya, İsviçre, ABD, Mısır, Kazakistan, Hindistan, Mali, Senegal, Moritanya ve Türkiye'de çimento, agrega, hazır beton ve inşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. VICAT Türkiye'deki faaliyetlerini hisselerinin tamamına sahip olduğu PARFICIM ile sürdürmektedir. PARFICIM ise Türkiye'deki çimento sektöründeki faaliyetlerini hisselerinin %81,88'ine sahip olduğu Konya Çimento Sanayi A.Ş. (KONYA ÇİMENTO) ve hisselerinin %87,90'ına sahip olduğu Baştaş Başkent Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. (BAŞTAŞ ÇİMENTO) aracılığıyla ile yürütmektedir.

G.1.2. Konya Çimento Sanayi A.Ş. (KONYA ÇİMENTO)

- (7) Konya'da üretim faaliyetlerini gerçekleştiren KONYA ÇİMENTO satışlarını İç Anadolu ve Akdeniz Bölgelerine gerçekleştirmektedir. VICAT'ın %100'üne sahip olduğu PARFICIM tarafından kontrol edilmekte olan KONYA ÇİMENTO, yıllık 1.500.000 ton klinker ve 2.160.000 ton çimento üretim kapasitesine sahiptir. Hazır beton faaliyetleri KONYA ÇİMENTO bünyesinde 2015 yılında kurulan Konya Hazır Beton San. ve Tic. A.Ş. (KONYA BETON) tarafından sürdürülmektedir. KONYA BETON 2018 yılı itibarıyla faaliyete başlamış olup 19 hazır beton tesisi bulunmaktadır.

G.1.3. Baştaş Başkent Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. (BAŞTAŞ ÇİMENTO)

- (8) 1967 yılında Ankara'da faaliyete başlayan BAŞTAŞ ÇİMENTO yıllık 2.400.000 ton klinker ve 4.420.000 ton çimento üretim kapasitesi ile faaliyetlerini sürdüren halka açık bir anonim şirkettir. Firmanın Baştaş Hazır Beton San. ve Tic. A.Ş. (BAŞTAŞ HAZİR BETON) aracılığıyla toplam 22 adet hazır beton tesisi bulunmaktadır. VICAT'ın %100'üne sahip olduğu PARFICIM tarafından kontrol edilmektedir.

G.1.4. Biberçi Madencilik Makine Enerji Petrol Turizm San. ve Tic. Ltd. Şti. (BİBERCİ)

BİBERCİ, Ramazan BİBERCİ ve Bülent BİBERCİ'nin kontrolünde faaliyet göstermektedir. Ramazan BİBERCİ ve Bülent BİBERCİ'nin kontrolündeki firmaların faaliyet alanları inşaat/taahhüt işleri, petrol istasyonu işletmeciliği, asfalt üretimi, hazır beton, taş ocağı ve mermer ocağı işletmeciliği, katı ve tıbbi atık işletmeciliği, madencilik, alışveriş merkezi işletmeciliği, araç kiralama hizmetleri, özel eğitim kurumu işletmeciliği, elektrik enerjisi üretimi, tarım ve hayvancılık hizmetlerinden oluşmaktadır.

G.2. İlgili Pazar

G.2.1. Çimento Sektörüne İlişkin Genel Bilgiler

- (9) Çimento, esas olarak doğal kalker taşları ve kil karışımının yüksek sıcaklıkta ısıtıldıktan sonra öğütülmesi ile elde edilen hidrolik bir bağlayıcı malzeme olarak tanımlanmakta

olup belirli standartlara göre üretilen homojen nitelikte bir yapı malzemesi ürünüdür. Ürünün niteliği bakımından çimentonun farklılaştırılması ya da farklı fiyatlama yapılması oldukça kısıtlıdır. Çimentonun, stokta uzun süre kalması durumunda kalitesi bozulmaktadır. Bu bakımdan üreticiler ve satıcılar tarafından kısa sürede satışının yapılması önem arz etmektedir.

- (10) Çimento, kendi türleri içerisinde ikame edilebilirken başka bir ürünle ikame edilememektedir. Örneğin hazır beton üretiminde kullanılan çimento miktarı belirli sınırlar içinde azaltılabilirken çimento kullanmadan hazır beton üretmek mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla çimentonun kullanıldığı türev pazarlarda (hazır beton, yapı malzemeleri, inşaat sektörü vb.) çimento üreticilerine bağımlılık söz konusu olmaktadır.
- (11) Çimento yükçe ağır, pahaca hafif sayılan ürünlerdendir. Genel maliyetleri içinde ürün nakliyesinin maliyeti oldukça büyük bir yer kaplamaktadır. Bu özelliği nedeniyle çimento fabrikalarının satış yapabileceği alan sınırlıdır. Yaygın olan kanaat bu alanın 200-300 km'yi geçmemesi gerektiği yönündedir. Bu durum aynı zamanda çimentonun bölgeler arası dolaşımını kısıtlamakta, her bölgenin dilediği fabrikanın çimentosunu almasına engel bir durum oluşturmaktadır. Çimento fabrikaları kuruldukları bölge ve çevresinde yüksek pazar gücüne sahipken bu pazarlardan uzaklaştıkça pazar gücünü kaybetmektedirler. Bu bölgenin dışına çıkılması nakliye masraflarını artırmakta bu da kârlılığı ortadan kaldırmaktadır.
- (12) Çimento sektörü, az sayıda firmanın bulunduğu bir oligopol piyasası niteliğindedir. Oligopol piyasalarında var olan karşılıklı bağımlılık, teşebbüsleri kendi stratejik kararları ve diğer teşebbüslerin davranışları doğrultusunda belirgin bir anlayışın geliştirilmesine yöneltebilir. Çimentonun homojen bir ürün olması da teşebbüsler arası rekabetin şekillenmesinde etkili olmaktadır. Ayrıca çimento üretiminin sermaye yoğun bir faaliyet olması, önemli ölçüde pahalı yatırımlar gerektirmesi ve yatırımların faaliyete geçirilmesi zaman aldığından, çimento sektörü arz esnekliğinin düşük olduğu bir sektör olarak kabul edilebilir. Çimento sektöründe sermaye ihtiyacının fazla olması ve batık maliyetlerin bulunması, dikey bütünleşmenin sıkı olduğu bir pazar olması sebebiyle piyasaya giriş ve piyasadan çıkış çok kolay değildir.
- (13) Çimento sektöründe, ana işlemin basit olması, ürünün homojen olması ve teknolojinin herkes tarafından uygulanabilir olması sebebiyle, ölçek ekonomilerinin sabit maliyet ve emek maliyetleri üzerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle, sektöre yeni girecek teşebbüsün fiyat rekabeti yapabilmesi için büyük miktarlarda yatırım ve geniş ölçekte üretim yapması gerekmektedir.
- (14) TÇMB verileri doğrultusunda 2018 yılında çimento üretimi geçen yıla oranla %10'luk bir azalış kaydederek 72,5 milyon ton; klinker üretimi ise küçük bir azalışla 70,3 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İlgili veriler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 1: Türkiye Çimento ve Klinker Üretim Miktarları (milyon ton)

Yıllar	Çimento	Klinker
2010	62,5	53,1
2011	63,4	54,3
2012	63,8	54,8
2013	71,3	60,2
2014	71,2	64,2
2015	71,4	65,0
2016	75,4	71,1
2017	80,5	70,8
2018	72,5	70,3

Kaynak: TÇMB Verileri

G.2.2. Hazır Beton Sektörüne İlişkin Genel Bilgiler

- (15) Hazır beton, çimento, agrega ve belli katkı malzemeleri ve suyun karıştırılması yöntemiyle üretilen bir inşaat malzemesidir. Hazır beton, niteliği gereği çok kısa zamanda tüketilmesinin zorunlu olması, stoklanamaması, yüksek taşıma maliyetlerinin birim maliyetini artırması gibi nedenlerle uzun mesafe taşınması mümkün olmayan bir üründür. Ürünler, TS EN 206-1'e göre dayanıklılık, çevresel etki, kıvam, agrega büyüklüğü ve klorür içeriğine göre çeşitli tiplere ayrılmakta ve çevresel ve iklimsel durumlara göre farklı beton türlerinin kullanılması söz konusu olabilmektedir. Dayanıklılığına göre; C 8/10, C 12/15, C 16/20, C 20/25, C 25/30, C 30/37, C 35/45, C 40/50, C 45/55, C 50/60 normal; C 55/67, C 60/75, C 70/85, C 80/95, C 90/105, C 100/115 yüksek dayanımlı olarak sınıflandırılmaktadır.
- (16) Türk Standartları Enstitüsünün (TSE) standartlarına göre tanımı yapılan pek çok beton sınıfı bulunmasının yanı sıra her beton sınıfı da kendi içerisinde değişik özelliklere sahip olabilmektedir. Nitekim betonun döküleceği yerin özelliklerine göre su-çimento oranı, minimum çimento dozajı ve beton dayanıklılığı değişebilmektedir.

G.2.3. İlgili Ürün Pazarı

- (17) Çimento, beyaz çimento ve gri çimento olmak üzere başlıca iki ürün grubu altında değerlendirilmektedir. Gri çimento, altyapı ve inşaat endüstrilerinin en önemli girdilerinden birisidir. Beyaz çimento ise daha çok yapıştırıcı ve derz dolgu malzemeleri, mimari ve dekoratif betonlar, prefabrik dış cephe panelleri, prekast elemanları üretiminde kullanılmaktadır. Bu bakımdan beyaz çimentonun kullanım alanı ve üretim miktarı gri çimentoya oranla oldukça azdır.
- (18) Beyaz ve gri çimentonun (özellikle bunların girdisi konumundaki klinkerin) üretim süreçleri birbirinden ayrı yürütülmekte olup bunların arz ve talep bakımından ikame olması söz konusu değildir. Beyaz çimento dışında kalan tüm çimento türleri gri çimento olarak kabul edilmektedir. Gerek üretim süreçleri gerekse kullanım alanları açısından farklılık arz etmeleri sebebiyle beyaz çimento ve gri çimento genellikle ayrı ürün pazarları olarak ele alınmaktadır.
- (19) Beyaz ve gri çimento ayrımının yanı sıra çimento ürünleri içerdikleri katkı maddelerine göre de sınıflandırılmaktadır. Türkiye pazarında çimento türleri genel olarak TSE'nin çimentoya ilişkin standardı olan TS EN 197-1: 2011 kapsamında içerdiği katkı maddelerine göre sınıflandırılmaktadır.
- (20) Ayrıca, çimento türleri ile ilgili olarak pazarlama yöntemi bakımından "torbalı" ve "dökme" ayrımı da yapılmaktadır. Hazır beton üretiminde temel olarak dökme çimento kullanılmaktadır. Dökme çimento, hazır beton tesislerinin yanı sıra diğer endüstriyel üreticiler ve silosu olan büyük inşaat şirketleri tarafından kullanılmakta iken, torbalı çimento, "elle beton dökümü" gibi daha düşük yoğunluklu tüketim gerektiren işlerde kullanılmak üzere talep edilmektedir.¹
- (21) Hazır beton ürünleri dayanıklılık, agrega büyüklüğü ve klorür içeriğine göre çeşitli türlere ayrılmakta, çevresel ve iklimsel durumlara göre farklı beton türlerinin kullanılması söz konusu olabilmektedir. Kullanım amaçları bakımından C14, C16, C18, C20, C25 ve C25+ gibi kategoriler bulunsa da alt ürün grupları arasında yüksek arz ikamesi bulunmaktadır.
- (22) Dosya konusu işlemin değerlendirilmesi açısından hazır beton ve gri çimentoda alt ürün pazarının tanımlanması, sonucu etkilemeyeceği için işbu dosya kapsamında alt

¹ 16.10.2012 tarihli ve 12-50/1445-492 sayılı karar.

pazarların tanımlanmasına gerek görülmemiştir. Bu çerçevede, ilgili ürün pazarları “gri çimento pazarı” ve “hazır beton pazarı” olarak tanımlanabilecektir. Ancak dökme çimentonun çimento satışları içerisindeki payının yaklaşık %80 olması ve hazır beton pazarında dökme çimentonun kullanım oranının yüksek olması göz önünde bulundurularak dosya bazında yapılacak değerlendirmelerde “gri çimento pazarı” yanında “dökme çimento pazarı” analizlerine de yer verilmektedir.

G.2.4. Çimento İçin İlgili Coğrafi Pazar

- (23) Nakliye maliyetleri ve bu maliyetlerin ürünün değerine oranı, çimentonun ekonomik olarak satılabileceği pazarın belirlenmesinde önem arz etmektedir. Bu sebeple, çimento fabrikaları kuruldukları coğrafi pazar ve yakın çevresinde yüksek pazar gücüne sahip olurken bu bölgeden uzaklaştıkça pazar gücünü kaybetmektedirler. Bu özelliği, çimentonun ekonomik olarak satılabildiği bölgeyi sınırlandırmaktadır. İlgili bölgenin dışına çimento satılması, nakliye masraflarını artırmakta ve kârlılığı giderek azaltmaktadır. Bu sebeplerle, çimento sektörü incelemelerinde ilgili coğrafi pazarın tespiti önem taşımaktadır.
- (24) Çimento sektörüne yönelik Kurul kararları incelendiğinde, daha çok 4. madde kapsamında yapılan dosyaların olduğu², bu dosyalarda 4. madde incelemelerinin doğası gereği coğrafi pazara yönelik analizlerin detaya girilmeden 250-300 km esasına dayanarak ve/veya şikâyete konu iller temel alınarak yapıldığı görülmektedir.
- (25) Avrupa Komisyonunun (Komisyon) çimento sektörüne yönelik kararlarında ilgili coğrafi pazar analizlerinde tesisin çimento satabileceği mesafeyi temel aldığı görülmektedir. *Holcim/Cemex West*³ kararında, Komisyon dikkate alınacak ilgili gri çimento fabrikalarının etrafındaki uygun yarıçapı 150 km ve 250 km olarak, *Cemex/Holcim Varlıkları*⁴ kararında ise pazarı, çimento fabrikalarının çevresinde 150 km dairesel alan olacak şekilde belirlemiştir. *Holcim/Lafarge*⁵ kararında, Komisyon ayrıca ilgili coğrafi pazarların, çimento tedarikçilerinin ekonomik olarak çimento satabilecekleri mesafeyi yansıtan ilgili çimento fabrikalarının etrafında 150 km ve 250 km yarıçaplı alanlar olarak tanımlanması gerektiğini ifade etmiştir. Bu mesafeler teşebbüslerin satışlarını gerçekleştirdiği uzaklıklar, topoğrafya, nakliyeye erişim ve diğer gri çimento tesislerinin konumu gibi sayısız faktöre bağlı olarak değişebilmektedir⁶.
- (26) Bununla birlikte, Kurulun 6. ve 7. maddelere ilişkin analizlerinin bulunduğu diğer kararlarında, ilgili coğrafi pazar dosya özelinde detaylı analizlere tabi tutulmuştur⁷. Bu kararlarda, ilgili coğrafi pazarın tespit edilmesinde fiyat serilerinin ve nakliye verilerinin kullanıldığı Elzinga-Hogarty testi (E-H testi), SSNIP testi gibi çeşitli yöntemler ile Kurulun geliştirdiği %10 testi ve coğrafi uzaklıkların bir arada değerlendirildiği anlaşılmaktadır.
- (27) Rekabet hukuku uygulamalarından biri bilindiği gibi, ilgili coğrafi pazarın tespit edilmesinde fiyat serilerinin ve nakliye verilerinin kullanıldığı E-H testidir. Bu test geçmişe yönelik olarak uzun fiyat serilerine ulaşılamadığı, yıllık olarak belirlenen

² 08.08.2018 tarihli ve 18-27/451-220 sayılı, 13.10.2016 tarihli ve 16-33/579-255 sayılı, 13.10.2016 tarihli ve 16-33/579-255 sayılı, 14.01.2016 tarihli ve 16-02/44-14 sayılı, 22.10.2014 tarihli ve 14-42/771-345 sayılı, 03.09.2014 tarihli ve 14-30/616-268 sayılı, 17.09.2013 tarihli ve 13-54/756-316 sayılı, 06.04.2012 tarihli ve 12-17/499-140 sayılı, 10.11.2010 tarih 10-71/1483-569 sayılı Kurul kararları

³ COMP/M.7009 - Holcim/Cemex West, 05.06.2014, s.320-324.

⁴ COMP/M.7054 - Cemex/Holcim, 09.09.2014, s.319.

⁵ COMP/M.7252 - Holcim/Lafarge 15.12.2014, s.281.

⁶ Benzer nitelikli başka bir karar için bkz. M.7550 - CRH/Holcim Lafarge, 24.04.2015, s.9-11.

⁷ 18.02.2018 tarihli ve 16-05/118-53 sayılı, 09.01.2014 tarihli ve 14-01/6-5 sayılı, 18.11.2009 tarihli ve 09-56/1338-341 sayılı Kurul kararları.

fiyatların pazarın gerçek arz ve talebini göstermediği, fiyatların pazarlık usulü ile belirlendiği ve farklı müşterilere farklı fiyatların sunulduğu, dolayısıyla gerçek fiyatlara ulaşılamadığı durumlarda tercih edilen, nakliye verilerine dayanılarak yapılan bir testtir. E-H testinde olduğu gibi miktar verilerine dayanan yöntemlerde, fiyatları etkileyen arz ve talep koşullarının ürün akışlarına yansdığı varsayılmaktadır⁸.

(28) E-H testi, incelenen bölgeler arasındaki ürün giriş çıkışlarını dikkate almaktadır. Testin genel mantığına göre, eğer belli bir coğrafi pazara dışarıdan girişler (ithalat) ve o bölgeden dışarıya çıkışlar (ihracat) az ise, o bölgede ilgili ürünün fiyatı diğer bölgelerden bağımsız olarak belirlenebilir. Dolayısıyla, bu bölge ayrı bir coğrafi pazar olarak tanımlanabilir.

(29) Test, nakliye bilgilerine dayalı iki ölçütü dikkate almaktadır:

1) Analize konu tesisin, o bölgeye yaptığı satışların o bölgedeki toplam tüketime oranı,

2) Analize konu tesisin, o bölgeye yaptığı satışların o bölgedeki toplam üretime oranı.

(30) Birinci ölçüt LIFO, ikinci ölçüt ise LOFI olarak adlandırılmaktadır. Literatürde, bu iki değer birlikte %80⁹ gibi yüksek seviyelerde çıkması durumunda, incelenen bölgenin coğrafi pazar oluşturduğu kabul edilmektedir¹⁰.

(31) Literatürde LIFO, aşağıdaki şekilde formüle edilmektedir:

$$\text{LIFO} = (\text{Üretim}(P) - \text{İhracat}(X)) / \text{Tüketim}(C) \quad (1)$$

(32) Tüketim, üretimden ihracatın çıkarılması, ithalatın (M) eklenmesi ve mal stokundaki (I) değişimin çıkarılmasıyla elde edilmektedir.

$$C = P - X + M - \Delta I \quad (2)$$

(33) Mal stokları sabit olduğu durumlarda, (2) nci denklemin (1) inciye yerleştirilmesiyle aşağıdaki eşitlik elde edilmektedir:

$$\text{LIFO} = 1 - (M/C) \quad (3)$$

(34) Öte yandan, LOFI'nin formüle edilmiş hali ise aşağıdaki şekildedir:

$$\text{LOFI} = (P - X) / P$$

(2) nolu eşitlik kullanıldığında,

$$\text{LOFI} = 1 - (X/P) \quad (4)$$

(35) E-H testi, başta ABD olmak üzere birçok ülkede rekabet otoriteleri ve mahkemeler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Bununla birlikte, teste getirilen çeşitli eleştiriler de bulunmaktadır. Buna göre test, statik bir analiz olması nedeniyle birleşme incelemelerinde potansiyel rekabeti dikkate almadığı, ilgili pazarı olduğundan daha

⁸ LUNDMARK R ve WARELL L (2005); "Simulation of Efficiency and Competitive Effects of Horizontal Mergers in the Iron Ore Industry"; Sweden; s.11; <http://www.konkurrensverket.se/globalassets/forskning/projekt/simulation-of-efficiency-and-competitive-effects-of-horizontal-mergers-in-the-iron-ore-industry.pdf>

⁹ %80 eşiği, Kurulun 20.12.2005 tarihli ve 05-86/1190-342 sayılı, 20.12.2005 tarihli ve 05-86/1192-344 sayılı ile 28.04.2006 tarihli ve 06-31/379-96 sayılı kararlarında da kullanılmış bir orandır.

¹⁰ Elzinga ve Hogarty'nin, bira endüstrisini ele aldıkları orijinal çalışmalarında eşik değeri %75 olarak kabul edilmiş ancak kömür endüstrisini ele aldıkları diğer çalışmalarında eşik daha doğru olduğu düşünülen %90 olarak revize edilmiştir. Bununla birlikte çok sayıdaki Komisyon kararı ve ABD davalarında eşik değer olarak %80 kullanılmıştır.

geniş veya dar tanımladığı, testte temel alınan %80-90 gibi eşik değerlerin saptanmasının ekonomik dayanaktan yoksun olduğu yönünde eleştirilmektedir¹¹.

- (36) İlgili pazarın geniş veya dar tanımlanmasına yönelik eleştirilerden biri, pazarların asimetrik taşıma verilerine sahip olduğu durumlara ilişkindir. Örneğin, bir bölgeye dışarıdan gelen ürünler, o bölgedeki fiyatlara baskı uygulayabiliyorken, bölge dışına yapılan nakliye giderleri o bölgedeki fiyatları etkileme gücüne sahip olmayabilmektedir. Bölge içine dışarıdan yüksek miktarda ürün girmesi (LOFI testinin sağlanmaması), bölge dışına yapılan satışların yüksek miktarda olmasına (LIFO testinin sağlanmaması) kıyasla daha geniş bir pazar tanımı için daha güçlü bir delil oluşturmaktadır. Bir diğer eleştiri, testin tek taraflı işlemesine yönelik olup bölgeler arasında yüksek miktarda ürün geçişi olmasının daha geniş pazarları işaret etmesine rağmen yüksek miktarda ürün geçişi olmamasının her durumda pazarın dar olduğunun göstergesi sayılmasının hatalı sonuçlar ortaya koyabileceği yönündedir¹².
- (37) Komisyon kararları incelendiğinde bu eleştirilerin dikkate alındığı ve eşik değerlerin %80-90 arasında değişen oranlarda belirlendiği görülmektedir. *Saint-Gobain/Wacker-Chemie/NOM*¹³ kararında ithalatın tüketimin %15'ini karşıladığı, bir diğer deyişle LIFO ölçütünün %85 olduğu bir durum, coğrafi pazarın sınırlanması için yeterli görülmüştür. *Mannesmann/Vallourec/Ilva*¹⁴ kararında taraflar, kaynaklı paslanmaz çelik boru ürünü için ilgili coğrafi pazarı tanımlarken %90 eşikliğini esas alarak E-H testini kullanmış ve LIFO değerinin yeterli (%90'dan fazla) çıkmasına rağmen LOFI değerinin düşük (%90'dan daha az) çıkmasından dolayı pazarın Batı Avrupa'dan daha geniş olduğunu ileri sürmüşlerdir. Ancak, Komisyon ileri sürülen bu iddiayı reddederek Batı Avrupa'ya oldukça düşük seviyede ithalat yapılması nedeniyle, yalnızca söz konusu bölgenin (Batı Avrupa) ilgili coğrafi pazar olarak belirlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Komisyonun, LIFO ve LOFI için öngörülen orandan herhangi birinin belirlenen değeri aşmadığı durumlarda, pazarın genişletilmesi gerektiği sonucuna dayanan E-H testini birebir esas almadığı da görülmektedir. Bu doğrultuda kararlarda, LIFO testi sağlanmış, LOFI testinin sağlanmamış olduğu durumda pazarın daha geniş olması gerektiği sonucuna ulaşılabildiği gibi pazarın daha fazla genişletilmesine gerek olmadığı sonucuna da ulaşılabilmektedir. Komisyon, *Italian Flat Glass* kararında¹⁵, pazarın teorik olarak mümkün olan yerine, gerçekleşen ürün sevkiyatları dikkate alınarak hesaplanacağını ileri sürerek, İtalyan üreticilerinin İtalya'da kullanılan düz camın %80'ini sağladığı ve coğrafi pazarın İtalya olmasında hiçbir şüphe olmadığı sonucuna ulaşmıştır¹⁶.
- (38) E-H testine ilişkin olarak yapılan değerlendirmelerde ortaya konan genel kabul, testin faydalı ve geçmiş ürün akışını göstermesi bakımından değerli olduğu yönündedir. Bu çerçevede E-H testinin, birleşme incelemelerinde gelecekteki ürün akışları hakkında karara varmadan önce, geçmiş ürün akışlarının bilinmesinin önemli olması nedeniyle, yapılacak analiz için iyi bir başlangıç noktası olduğunu söylemek mümkün olmakla birlikte, bütün bir analizi içermediği, diğer bilgilerle desteklenmesi gerektiği kabul

¹¹ LUNDMARK R VE WARELL L (2005); "Simulation of Efficiency and Competitive Effects of Horizontal Mergers in the Iron Ore Industry"; Sweden; s.13;

http://www.konkurrensverket.se/upload/Filer/Forskare-studenter/projekt/2001/proj122-2001_4.pdf

¹² BISHOP, S & WALKER, M (1999) *E.C. Competition Law: Concepts, Application and Measurement*, Sweet and Maxwell, London, s.259,264.

¹³ IV/M774 (1997), O.J. L247/1

¹⁴ IV/M315 (1994), O.J. L102/15

¹⁵ 1988, OJ 133/34

¹⁶ MASSEY P (2000); "Market Definition and Market Power in Competition Analysis: Some Practical Issues"; s.316; http://www.esr.ie/vol31_4/2Massey.pdf

edilmektedir. Öte yandan, coğrafi pazar tanımında kullanılabilir çeşitli ekonometrik metotlar bakımından maliyetlerin ölçülmesindeki zorluklar gibi sebeplerle herhangi bir yöntemin tek başına en iyi yöntem olduğunu söylemek de güçtür¹⁷.

- (39) Kurul kararlarında E-H testi için getirilen eleştiriler göz önünde bulundurularak “%10 kriteri yöntemi” de kullanılmaktadır¹⁸. %10 kriteri yönteminde, bir çimento tesisinin satışları il bazında ayrıştırılarak bir ile yapılan satışların o ilin toplam çimento tüketiminin en az %10’unu oluşturması durumunda, satış yapılan il ilgili coğrafi pazara dâhil edilmektedir. Buradaki temel ölçüt, o tesisin o bölge (il) için ne kadar önemli olduğunun bir diğer deyişle, tesisin o bölgede (ilde) rekabetçi bir baskı oluşturabilme yeteneğine sahip olup olmadığının tespit edilmesidir.
- (40) Buna ilaveten Kurulun 18.11.2009 tarihli ve 09-56/1338-341 sayılı kararında yoğunlaşmanın gerçekleşeceği ilgili ürün pazarı “(gri) çimento pazarı” olarak ele alınmış, coğrafi pazar ise bir diğer yöntem olan SSNIP testine göre belirlenmiştir. SSNIP testi, hipotetik bir tekelin ürün veya hizmetlerinin fiyatlarında küçük fakat önemli ve geçici olmayan artış yapması durumunda, o bölgedeki tüketicilerin davranışının hangi yönde olacağını incelemektedir. Literatürde, %5-10 arasındaki bir fiyat artış oranı, küçük ancak önemli kabul edilmektedir. Kurulun önceki diğer kararlarına bakıldığında ise E-H testi ile birlikte %10 kriteri yönteminden faydalandığı ve çimento sektöründe genel kabul görmüş 200-300 km sınırı ile de daha yüksek oranda örtüşen coğrafi pazar tanımlarının benimsendiği görülmektedir¹⁹. Örneğin, Kurulun 12.04.2012 tarihli ve 12-20/503-142 sayılı kararında detaylı bir analize girmeden “Afyon, Uşak, Denizli, Isparta, Kütahya, Eskişehir, Burdur, Bursa, Bilecik ve Antalya”; 24.04.2007 tarihli ve 07-34/352-132 sayılı kararında ise detaylı bir analize girmeden “Adapazarı, Bartın, Bolu, Çankırı, Düzce, Karabük, Kastamonu, Kocaeli, Sinop, Yalova ve Zonguldak illerinin birlikte kapladığı alan” coğrafi pazar olarak esas almıştır.
- (41) İşbu dosya konusunu oluşturan işlemin bölgedeki rekabet ortamına olası etkisinin değerlendirilmesinde ilgili coğrafi pazarın tespiti oldukça önemli olduğundan, yapılan analizlerde -geçmiş Kurul kararları doğrultusunda- gerçekleşmiş ürün akışlarının incelenmesine dayalı olan E-H testinin yanı sıra bir çimento tesisinin bir ile olan satışlarının o ilin toplam tüketimi içindeki oranını dikkate alan %10 kriteri yönteminden de faydalanılmıştır. Bunun yanında, tesislerin coğrafi konumları ve mesafeler de dikkate alınarak olası ilgili coğrafi pazarlar tespit edilmiştir.
- (42) E-H testi uygulamasına, işlem tarafı KONYA ÇİMENTO’nun ve yine aynı ilde kurulan BİKİLTAŞ’ın faaliyetini sürdüreceği Konya ili tek başına ele alınarak başlanılmıştır. Daha sonra sırasıyla Karaman, Aksaray, Afyon, Burdur, Antalya, Isparta, Kütahya, Uşak illeri eklenerek pazar genişletilmiştir. Test kapsamında LIFO ve LOFI değerlerinin hesaplanması amacıyla tüm çimento üretim tesislerinin il bazında 2016, 2017 ve 2018 yılları dökme çimento satış rakamları incelenmiştir. Analizler hazır beton üretiminde %99 oranında kullanılan dökme çimento ve genel olarak hazır beton üreticilerinin kullanmadığı torbalı çimentoyu da kapsayan gri çimento için ayrı ayrı yapılmıştır.

¹⁷ EPSTEİN RJ ve RUBİNFELD DL (2004); “Technical Report Effects of Mergers Involving Differentiated Products COMP/B1/2003/07”; s.36,42.

http://ec.europa.eu/competition/mergers/studies_reports/effects_mergers_involving_differentiated_products.pdf

¹⁸ Söz konusu yöntem daha önce 24.04.2007 tarihli ve 07-34/352-132 sayılı ve 26.08.2009 tarihli ve 09-39/926-227 sayılı Kurul kararlarında kullanılmıştır.

¹⁹ 18.02.2016 tarihli ve 16-05/118-53 sayılı; 22.10.2014 tarihli ve 14-42/769-343 sayılı, 26.08.2009 tarihli ve 09-39/926-227 sayılı Kurul kararları.

Aşağıdaki tablolarda anılan yıllar için hesaplanan LIFO ve LOFI değerleri yer almaktadır.

Tablo 2: Dökme Çimento LIFO ve LOFI Değerleri

Yıllar	2018		2017		2016	
	LIFO	LOFI	LIFO	LOFI	LIFO	LOFI
Konya	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Karaman	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Aksaray	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Afyon	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Burdur	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Antalya	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Isparta	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Kütahya	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Uşak	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Muğla	-	-	(.....)	(.....)	-	-

Kaynak: Teşebbüslerden alınan bilgiler çerçevesinde yapılan hesaplamalar.

- (43) Tablo 2’de görüldüğü üzere, coğrafi pazar BİKİLTAŞ’ın faaliyet gösterdiği Konya ili olarak ele alındığında o bölgedeki üretimin tüketimi karşılama oranını gösteren LIFO yıllar itibariyle eşik değerlerinden düşük çıkmaktadır. Ancak bölgedeki üretimin ne kadarının yine o bölge içinde satıldığını gösteren LOFI değerleri tüm yıllar için eşik değerinin üstünde çıkmaktadır. LIFO değerinin düşük çıkması Konya’ya diğer illerden önemli miktarda çimento girmesinden, LOFI değerlerinin yüksek çıkması ise Konya’dan diğer illere yüksek miktarda çimento satılmamasından kaynaklanmaktadır.
- (44) 2018 yılında Konya ilinden (KONYA ÇİMENTO tarafından) yapılan satışlar Konya ilinin ardından sırasıyla en çok Karaman ve Aksaray illerine yapılmıştır. Konya ilinden yapılan satışların, satışların yapıldığı ildeki tüketimi karşılama oranları Karaman için % (.....), Aksaray için ise % (.....)’dir. Dolayısıyla teste Konya iline komşu olan bu iki il sırası ile eklenerek devam edilmiştir. Karaman ve Aksaray’ın eklenmesinin ardından LOFI oranları yükselirken LIFO oranları düşmüştür. Bunun nedeni, söz konusu üç ile dışarıdan önemli oranda çimento girmesidir. Bunun üzerine ilgili bölgeye yapılan satışlar içinde KONYA ÇİMENTO’dan sonra % (.....) ile payı en yüksek olan AFYON ÇİMENTO’nun bulunduğu Afyon ili teste eklenerek pazar genişletilmiştir. Afyon’un teste dahil edilmesinden sonra LIFO değerinde bir değişiklik yaşanmamış, LOFI değerinde ise düşüş gözlenmiştir. Bunun nedeni, Afyon’da kurulu tesisin üretiminin, bulunduğu Afyon ilinin tüketiminden fazla olması nedeniyle çevre illere önemli oranda satış yapmasıdır.
- (45) Afyon’un eklenmesinden sonra dört ile çıkan coğrafi pazara yapılan satışlar göz önüne alınmış, KONYA ÇİMENTO’un ardından ilgili bölgede en yüksek pazar payına sahip ve pazar payı % (.....) olan AS ÇİMENTO’nun bulunduğu Burdur ili eklenerek teste devam edilmiştir. Burdur ilinin teste eklenmesi ile LIFO değerinde ciddi bir artış gerçekleşmiş, bunun aksine LOFI değeri düşüş göstermiştir. LIFO değerinin yükselmesi, bölgedeki tüketimin bölgede üretilen ile karşılandığını; LOFI değerinin düşmesi ise bu bölgeden diğer illere ciddi miktarlarda satış olduğunun göstergesidir. Bu durumun, Türkiye’nin en büyük çimento üretim kapasitelerinden birine sahip AS ÇİMENTO’nun üretiminin bulunduğu Burdur ilinin tüketimine kıyasla çok fazla olmasının, dolayısıyla satışlarının önemli bir kısmını bulunduğu il dışındaki illere yapmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.
- (46) Bu beş ilden dışarıya yapılan satışlar incelendiğinde, yapılan satışların % (.....)’inin Antalya’ya gerçekleştiği, Antalya’ya yapılan bu satışların Antalya’nın tüketiminin yaklaşık % (.....)’sını karşıladığı görülmüştür. Beklendiği üzere Antalya ilinin teste

eklenmesiyle LOFI değerlerinde bir artış gözlemlenmiş, ancak gerek LOFI gerek LIFO değerleri beklenen eşik değerlerin altında seyretmeye devam etmiştir. Akabinde Antalya'nın eklenmesi ile altı ile çıkan coğrafi bölgeye yapılan satışlar incelenmiş, KONYA ÇİMENTO ve AS ÇİMENTO'nun ardından % (.....)'lık pazar payı ile en yüksek paya sahip olan GÖLTAŞ'ın bulunduğu Isparta ili teste eklenmiştir. Isparta'nın teste eklenmesinin ardından bu bölgedeki üretimin tüketimi karşılama oranını gösteren LIFO eşik değerlerinin üstüne çıkmıştır. Diğer bir deyişle, bu yedi ili kapsayan coğrafi alanda faaliyet gösteren teşebbüslerin üretimleri bu yedi ildeki tüketimi yüksek oranda karşılamaktadır; bölge dışındaki teşebbüslerden bölgeye önemli miktarda satış gelmemektedir.

- (47) LIFO değerinin eşik değerini geçmesinin ardından, LOFI değerini yükseltme amacıyla teste devam edilmiştir. Bunun için söz konusu yedi ilden dışarıya yapılan satışlar incelenmiştir. Satışlar incelendiğinde toplam satışların % (.....)'sinin Kütahya iline, % (.....)'sinin Muğla iline ve % (.....)'ünün Uşak iline gerçekleştiği görülmüştür. Yapılan satışların ilgili ildeki tüketimi karşılama oranları Kütahya için % (.....), Uşak için % (.....) ve Muğla için ise % (.....) oranında olduğu gözlemlenmiştir. Bunun üzerine tüketimi karşılama oranı en yüksek il olan Kütahya ili ve Uşak ili sırasıyla teste eklenerek eşik değerlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Son olarak bu iki ilin eklenmesinin ardından nihayet LOFI değeri de eşik değer olan 80'in üstüne çıkmıştır.
- (48) 2018 yılı için izlenen yol 2017 ve 2016 yılları için de aynen izlenmiş, LOFI ve LIFO değerlerinin eşik değerlerini geçmesi amaçlanmıştır. 2016 yılında, 2018 yılına benzer şekilde Uşak'ın eklenmesiyle eşik değerlerine ulaşılmıştır. Ancak 2017 yılında LOFI değerinde eşik değere ulaşamamıştır. Bunun üzerine o bölgeden yapılan satışların en çok hangi ile gerçekleştiğine bakılmış ve satışların toplam satışlar içinde % (.....)'sinin gerçekleştiği Muğla ili teste eklenmiştir. Yapılan satışların Muğla ilinde tüketimi karşılama oranı ise % (.....) oranında gerçekleşmiştir. Muğla ilinin eklenmesi ile beklediği üzere LOFI değeri eşik değeri yakalamıştır. Bunun yanında Muğla'nın eklenmesi ile 2017 LIFO değerinde küçük bir düşüş yaşanmış, yine de % (.....) ile eşik değer olan 80'e hayli yaklaşmıştır.
- (49) Gri çimento için yapılan teste ve ulaşılan bulgulara aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 3: Gri Çimento LIFO LOFI Değerleri

Yıllar İller	2018		2017		2016	
	LIFO	LOFI	LIFO	LOFI	LIFO	LOFI
Konya	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Karaman	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Aksaray	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Afyon	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Burdur	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Antalya	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Isparta	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Kütahya	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Uşak	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Muğla	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
+Niğde	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerden alınan bilgiler çerçevesinde yapılan hesaplamalar.

- (50) Tablo 3 ise dökme çimento ve torbalı çimento toplamından oluşan gri çimento baz alınarak yapılmış analizi barındırmaktadır. Gri çimento baz alınarak yapılan E-H testinde dökme çimentoya benzer bir yöntem izlenmiştir. Teste BİKİLTAŞ'ın faaliyet gösterdiği Konya ili ele alınarak başlanmış, dökme çimento E-H testindeki iller sırayla eklenerek coğrafi pazar genişletilmiştir. Dökme çimento testinden farklı olarak Niğde ili

teste eklenerek test sonlandırılmıştır. Niğde ili eklendikten sonra incelenen tüm yıllar için LIFO değerleri eşik değer üstüne çıkmıştır. LOFI değerleri ise eşik değer olan 80'e bir hayli yakınlaşmıştır. Ancak teste yeni iller eklenerek pazarın daha da genişletilmesi yoluna gidilmemiştir.

- (51) Torbalı çimento, dökme çimentoya göre nakliyesi daha kolay olan bir üründür. Dökme çimentonun nakliyesi için özel tasarlanmış silobas denilen araçlar kullanılmaktadır. Bu araçlar yalnızca dökme çimento taşımak için tasarlanmışlardır. Yani dökme çimento nakledilen bir yerden silobasın tesise boş olarak dönmesi gerekmektedir. Oysa torbalı çimento tırlarla veya kamyonlarla taşınabilen ve özel bir araç gerektirmeyen bir üründür. Ayrıca torbalı çimento nakledilen bir yerden tesisin bulunduğu ile dönen araç, tesisin bulunduğu ile başka ürünler naklederek maliyetlerini azaltabilir. Torbalı çimentonun bu özellikleri, torbalı çimentonun üretildiği tesisten gidebileceği maksimum uzaklığın dökme çimentonun gidebileceği maksimum uzaklıktan daha fazla olmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla torbalı çimentonun kârlı bir şekilde satılabileceği coğrafi pazar dökme çimentoya göre daha geniştir. Gri çimento baz alınarak yapılan ikinci testte pazarın dökme çimentoya göre daha fazla genişletilmesine rağmen LIFO ve LOFI değerlerinin aynı anda eşik değerlerin üzerine çıkamaması torbalı çimentonun yukarıda sayılan özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Zira dökme çimentoya göre nakliyesi daha kolay olan ve üretildiği tesisten daha uzak bölgelere gidebilen torbalı çimento eklenerek yapılan E-H testinin dökme çimento esas alınarak yapılan teste göre daha geniş bir coğrafi pazar ortaya çıkaracak olması beklenen bir durumdur.
- (52) Bunun yanında Türkiye genelinde satılan toplam çimentonun 2018 yılında %80'i, 2017 yılında %83'ü, 2016 yılında ise %81'i dökme çimentodan oluşmaktadır. Görüleceği üzere, çoğunlukla hazır beton üretiminde kullanılan dökme çimento üretimi ve satışı çimento üreticisi teşebbüslerin faaliyetlerinin çok büyük kısmını oluşturmaktadır. Dolayısıyla dökme çimento gerek teşebbüsler gerek yapılan testler için daha büyük önem arz etmektedir. Bu çerçevede, dosya çerçevesinde dökme çimento verileri esas alınacaktır.
- (53) Ancak E-H testinin temelinde yer alan ticaret akışı mantığının, sadece 2017 yılı için bile olsa, dökme çimento için Muğla ilinin coğrafi pazara dahil edilmesini gerektirmesi, teste getirilen coğrafi pazarı olduğundan geniş tanımladığına dair eleştirileri haklı çıkarabilecek niteliktedir. Çünkü testin başlangıç ili olan Konya'dan Muğla iline son 6 yılda herhangi bir dökme çimento satışı olmazken, bu iki ilin merkezlerinin birbirine uzaklığı 519 km'dir. Bu uzaklığın, gerek Kurul gerek uluslararası içtihatla sektör için genel kabul gören 150-300 km'lik coğrafi uzaklığın çok üzerinde olduğu görülmektedir. Bu durumun oluşmasında, Konya'nın hemen yanındaki Burdur ve Isparta illerinde bulunan GÖLTAŞ ve AS ÇİMENTO'nun dökme çimento üretimlerinin, kurulu olduğu illerin tüketimine kıyasla çok yüksek olması, bunun sonucunda ilgili tesislerden özellikle tüketimin ve genel fiyat düzeyinin yüksek olduğu Antalya ve Muğla gibi daha batıdaki illere yüksek miktarda satış yapılmasının önemli rol oynadığı değerlendirilmektedir.
- (54) Öte yandan, dosya kapsamında incelenen teşebbüslerin satış yaptığı bölgeler nedeniyle E-H testi ile ulaşılan sonuç Konya ilinden nispeten batıya doğru giden bir bölgeyi kapsamaktadır. Oysa ekonomik koşullar farklı bir durum gerektirmedikçe ve herhangi bir topoğrafik engel bulunmadığı sürece, belirli bir tesis merkezinden belirli bir uzaklığa yön fark etmeden satış yapılabilmesi mümkündür. Bir başka deyişle, belirlenen coğrafi bölgenin kural olarak bir daireye benzemesi beklenmektedir. Dosya kapsamında yapılan E-H testi çerçevesinde ilgili coğrafi pazara dahil edilen Kütahya, Burdur ve Uşak illerine aynı mesafede olmasına rağmen bölgeye satışı olmadığı için Ankara ve Eskişehir illeri analize dahil edilememiştir. Bu duruma, E-H testinin temeline

ticaret akışını veri alması yol açmaktadır. Bunun sonucu olarak da odak alınan merkeze aynı mesafede olan ama ticaret akışı olmayan bölgeler coğrafi pazara dahil edilememektedir. Dosya kapsamında yapılan incelemelerde, KONYA ÇİMENTO'ya yaklaşık olarak aynı mesafede bulunan kuzeydeki Eskişehir ve Ankara'nın, doğudaki Niğde'nin coğrafi pazara dahil edilmemesini gerektirecek herhangi bir ticari ya da topoğrafik engel tespit edilememiştir. Dosya çerçevesinde görüşleri sorulan 12 teşebbüsten altısının doğrudan, üçünün de 200-300 km sınır çizerek dolaylı yoldan bahsi geçen illeri ilgili coğrafi pazara dahil ettiği ve henüz faaliyeti olmadığı için analize dahil edilemeyen BİKİLTAŞ'ın KONYA ÇİMENTO'ya kıyasla 90-110 km kuzeybatıda bulunduğu da dikkate alındığında, E-H testi ile ulaşılan ilgili coğrafi pazarın gerçeği yansıtmayabileceği şüphesi hasıl olmuştur.

- (55) Bu çerçevede, ilgili coğrafi pazar Kurulun geliştirdiği %10 kriterine göre de analiz edilmiştir. İlgili coğrafi pazarın %10 kriteri çerçevesinde belirlenebilmesi için işlem tarafı olan VICAT'ın kontrol ettiği KONYA ÇİMENTO'nun 2016, 2017 ve 2018 yılı satışlarının il bazında dağılımı ve illerin çimento tüketimindeki oranları dikkate alınmaktadır. Bu çerçevede, KONYA ÇİMENTO tarafından yapılan satışlar il bazında ayrıştırılarak anılan teşebbüs tarafından bir ile yapılan satışların o ilin toplam çimento tüketiminin ne kadarını oluşturduğu, ilgili coğrafi pazara dâhil edilip edilemeyeceği analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu analizin hedefi, bir tesisin bir bölgede (ilde) rekabetçi bir baskı oluşturabilme yeteneğine sahip olup olmadığının tespit edilmeye çalışılmasıdır. E-H testine benzer şekilde analiz önce dökme çimento ardından gri çimento için ayrı ayrı yapılmıştır.

Tablo 4: KONYA ÇİMENTO'nun 2016, 2017 ve 2018 Yıllarında Yaptığı Dökme Çimento Satışlarının İl Bazında Dağılımı ve Satış Yapılan İllerdeki Tüketimi Karşılama Oranları (%)

	2018		2017		2016	
	Toplam Satışa Oranı (%)	İlgili İldeki Tüketimi Karşılama Oranı (%)	Toplam Satışa Oranı (%)	İlgili İldeki Tüketimi Karşılama Oranı (%)	Toplam Satışa Oranı (%)	İlgili İldeki Tüketimi Karşılama Oranı (%)
Konya	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Karaman	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Aksaray	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Mersin	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Afyon	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kayseri	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
K.Maraş	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Gaziantep	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Isparta	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Niğde	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kırşehir	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Nevşehir	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Antalya	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Ankara	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	100,00		100,00		100,00	

Kaynak: Taraflardan ve TÇMB'den edinilen bilgiler çerçevesinde yapılan hesaplamalar.

Tablo 5: KONYA ÇİMENTO'nun 2016, 2017 ve 2018 Yıllarında Yaptığı Gri Çimento Satışlarının İl Bazında Dağılımı ve Satış Yapılan İllerdeki Tüketimi Karşılama Oranları (%)

	2018		2017		2016	
	Toplam Satışa Oranı (%)	İlgili İldeki Tüketimi Karşılama Oranı (%)	Toplam Satışa Oranı (%)	İlgili İldeki Tüketimi Karşılama Oranı (%)	Toplam Satışa Oranı (%)	İlgili İldeki Tüketimi Karşılama Oranı (%)
Konya	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Karaman	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Aksaray	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Antalya	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Afyon	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Isparta	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kayseri	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Mersin	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
K.Maraş	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Gaziantep	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Niğde	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Ankara	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kırşehir	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Nevşehir	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	100,00		100,00		100,00	

Kaynak: Taraplardan ve TÇMB'den edinilen bilgiler çerçevesinde yapılan raportör hesaplamaları.

- (56) Tablo 4 ve 5'de görüldüğü üzere, KONYA ÇİMENTO'nun yapmış olduğu satışların büyük bölümü Konya, Karaman ve Aksaray'a gerçekleşmektedir. Bunun yanında torbalı satışlar eklenerek analiz yapılan Tablo 5'de Antalya'nın gerek toplam satışa oranında gerek tüketimi karşılama oranında % (.....)'ün üzerine çıktığı görülmektedir. Gri çimento özelinde ise son yıllarda Kahramanmaraş, Isparta ve Niğde'de tüketimi karşılama oranlarının % (.....) seviyelerine geldiği görülmektedir. 2016, 2017 ve 2018 yıllarında, ilgili illerdeki tüketimi karşılama oranları göz önüne alındığında ise KONYA ÇİMENTO'nun payının %10'un üzerinde olduğu illerin "Konya, Karaman ve Aksaray" olduğu görülmektedir. Her iki tabloda da KONYA ÇİMENTO'nun ilgili illerdeki tüketimi karşılama oranının %10'un üzerinde olduğu iller yıllar itibarıyla (Aksaray ili 2018 yılı hariç) bir değişiklik göstermemiştir. Bu çerçevede %10 kriteri bağlamında ilgili coğrafi pazarın dökme çimento baz alındığında "Konya, Karaman ve Aksaray illeri" olarak değerlendirilebileceği kanaatine varılmıştır.
- (57) Görüldüğü üzere, E-H testi ile %10 kriteri çerçevesinde ortaya çıkan ilgili coğrafi pazarlar büyük ölçüde farklılaşmaktadır. %10 kriteri ile yapılan analizde, E-H testine göre çok daha dar bir coğrafi pazar ortaya çıkmıştır. Detaylarına ilerleyen bölümlerde yer verildiği üzere, KONYA ÇİMENTO'nun klinker üretim kapasitesini (.....) teşebbüsün dar bir coğrafi pazarda faaliyet göstermesine yol açtığı söylenebilir.
- (58) E-H ve %10 testleri ışığında birlikte bir değerlendirme yapmadan önce tesislerin ilgili illere coğrafi uzaklıklarına yer verilmesi yararlı olacaktır. Zira Kurulun önceki kararlarında yer verilen tespitlerde, çimento pazarına ilişkin olarak 250-300 km çapında ilgili coğrafi pazar belirlenebileceği belirtilmektedir²⁰. Bu çerçevede, ilk olarak dosya kapsamında bilgi toplanan her bir teşebbüsün satışlarını ne kadar uzaklığa yaptığı incelenmiştir. Akabinde KONYA ÇİMENTO ve BİKİLTAŞ tesislerinin ilgili illere coğrafi uzaklıklarına yer verilmiştir.

²⁰ 04.10.2018 tarihli ve 18-37/597-292 sayılı, 08.08.2018 tarihli ve 18-27/451-220 sayılı, 8.08.2016 tarihli ve 16-28/479-214 sayılı, 18.02.2016 tarihli ve 16-05/118-53 sayılı; 06.11.2012 tarihli ve 12-54/1527-545 sayılı, 17.04.2008 tarihli ve 08-29/355-116 sayılı, 10.11.2010 tarihli ve 10-71/1483-569 sayılı, 10.03.2011 tarihli ve 11-15/261-89 sayılı, 31.03.2011 tarihli ve 11-20/378-117 sayılı Kurul kararları.

- (59) Bölgede faaliyet gösteren 12 teşebbüsün²¹ 2013-2018 yılları arasında kontrollerinde bulunan her bir tesis için fatura bazında dökme ve torbalı çimento satış bilgileri talep edilmiştir. Bu kapsamda, özellikle son iki yıl içerisinde her bir tesisin 150 km ve 250 km mesafeye kadar gerçekleşen dökme çimento satışları ile 250 km ve ötesine gerçekleşen dökme çimento satışlarının toplam dökme çimento satışları içindeki payına bakılmıştır. Aşağıdaki tabloda teşebbüslerin mesafe bazında satış oranlarına yer verilmiştir.

²¹ LİMAK faturalandırma sistemi nedeniyle satışlarını dökme ve torbalı çimento olarak ayıramadıklarını tarafımıza bildirmiştir.

19-17/243-110

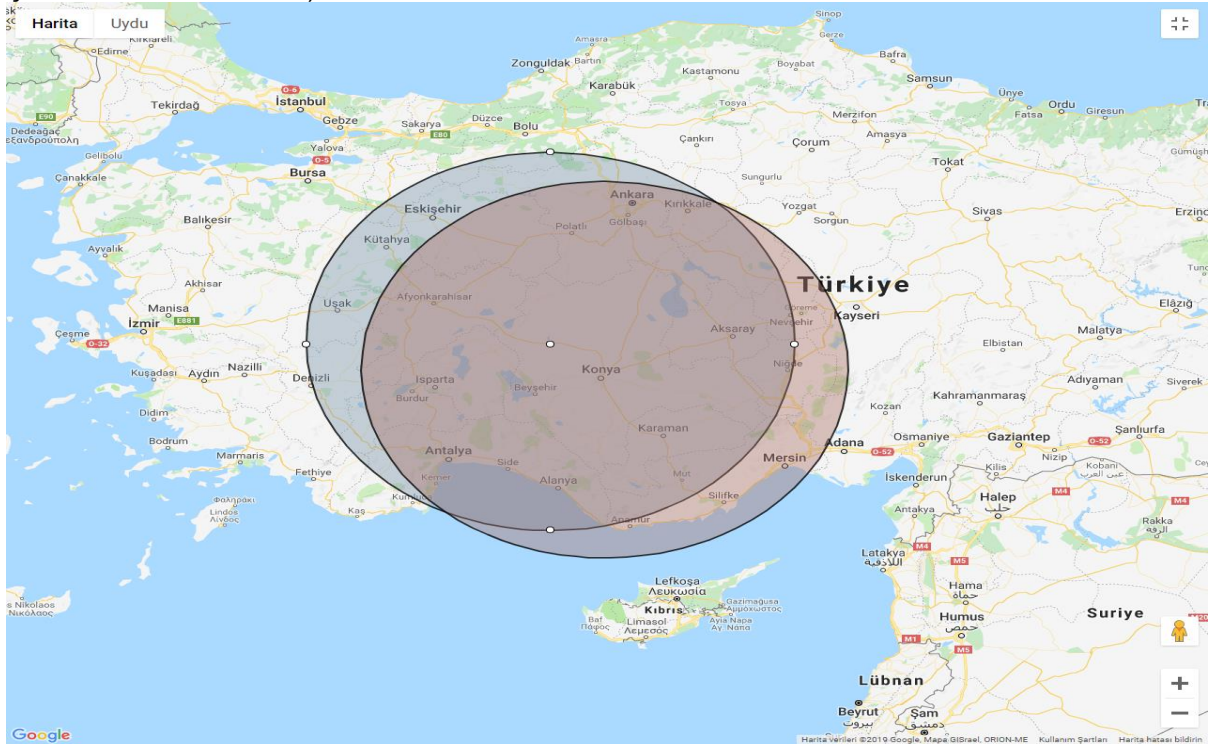
Tablo 6: Teşebbüslerin Mesafe Bazında Satış Miktarları

Teşebbüs	2017			2018		
	150 km'den kısa	151-250 km	251 km'den fazla	150 km'den kısa	151-250 km	251 km'den fazla
AS ÇİMENTO	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ADOÇİM (Artova Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ÇİMKO (Adıyaman Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ÇİMKO (Narlı Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ÇİMSA (Afyon Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ÇİMSA (Ankara Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ÇİMSA (Eskişehir Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ÇİMSA (Kayseri Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ÇİMSA (Mersin Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ÇİMSA (Niğde Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
GÖLTAŞ	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
KİPAŞ	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
BAŞTAŞ	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
KONYA ÇİMENTO	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
MEDCEM	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
OYAK (Aslan Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
OYAK (Adana Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
OYAK (Bolu-Ank. Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
OYAK (Denizli Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
SANÇİM	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
SYCS	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
SÖNMEZ	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
VOTORANTİM (Hasanoğlan Tesisi)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
TOPLAM	%62	%20	%13	%63	%22	%15

Kaynak: Teşebbüslerden edinilen bilgiler çerçevesinde yapılan hesaplamalar.

- (60) Bildirim Formunda maliyet kalemlerini oluşturan önemli girdilerden birinin nakliye masrafları olduğu belirtilmektedir. Ortalama 27 ton dökme çimento taşıyabilme kapasitesine sahip olan bir silobas dökme çimentonun 1 km öteye taşınabilmesi için 2,99 TL'lik ek bir maliyete katlanılmak zorunda olduğu ifade edilmektedir²². Yukarıdaki tablo incelendiğinde, teşebbüslerin beklendiği üzere satışlarının %58-%59 gibi önemli bir oranını tesislerine 150 km'ye kadar mesafede gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, incelenen teşebbüslerin neredeyse tamamının 151-250 km arasında da düzenli olarak satış yaptığı görülmektedir. Teşebbüslerin satışlarının yaklaşık %24-%26'sı 151-250 km arasında yapılmaktadır. Bu durumda teşebbüslerin satışlarının yaklaşık %83-%84 gibi önemli bir kısmı 250 km'ye kadar olan mesafede gerçekleşmektedir. Bununla birlikte, teşebbüslerin tamamı olmasa da dokuz tanesinin bahsi geçen nakliye maliyetlerine rağmen 250 km'yi aşan mesafelere önemli miktarda satış yapabildikleri görülmektedir. Bu teşebbüslerin genellikle yüksek üretim kapasiteli ve buldukları illerin tüketimi az olan teşebbüsler olduğunu söylemek mümkündür. Bu kapsamda, incelenen tüm teşebbüslerin 2017 yılında 250 km ve ötesine gerçekleştirdikleri satışlar tüm satışlarının yaklaşık %13'ü, 2018 yılında ise %15'i olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla teşebbüslerin 250 km'ye kadar mesafede satışlarının önemli bir kısmını gerçekleştirdiği görülsede teşebbüslerin 250 km'nin ötesinde bir mesafeye de azımsanmayacak miktarda satış gerçekleştirebildiği değerlendirilmektedir.
- (61) KONYA ÇİMENTO ve BİKİLTAŞ'ın tesisinin çeşitli il merkezlerine uzaklıklarına aşağıda yer verilmektedir:

Şekil 1: Tarafları Merkeze Alan 250 km Yarıçaplı Daireler (Mavi: BİKİLTAŞ Merkezli Daire; Mor: KONYA ÇİMENTO Merkezli Daire)²³

Kaynak: maps.google.com

²² Ton başına taşıma maliyeti sadece motorin üzerinden hesaplanmış olup, dolu ve boş gidiş yapılması dikkate alınmıştır. KDV dahil edilmeyen hesaplamada 0,55/km motorin tüketildiği farz edilmiştir.

²³ Şekil 1'de yer alan daireler tesisler ve tesislerin orta noktası merkez alınarak çizilmiş kuş uçuşu mesafeleri göstermektedirler. Karayolu mesafeleri kuş uçuşu mesafelerden farklılaşabilmektedir.

Tablo 7: KONYA ÇİMENTO ve BİKİLTAŞ Tesislerinin 250 km Yarıçapında Yer Alan İl Merkezlerine Olan Karayolu Uzaklığı (km)

İller	KONYA ÇİMENTO	BİKİLTAŞ
Konya	9	90
Karaman	119	200
Aksaray	142	220
Afyon	211	127
Mersin	213	300
Nevşehir	213	291
Kırşehir	235	313
Niğde	240	321
Kırıkkale	245	283
Isparta	248	176
Ankara	257	251
Antalya	311	270
Burdur	319	248
Kütahya	320	238
Uşak	335	252
Eskişehir	333	250

Kaynak: Google Maps

- (62) Tablodan görüldüğü üzere, KONYA ÇİMENTO'nun karayolu uzaklığının 250 km'nin altında olduğu iller Konya, Karaman, Aksaray, Afyon, Mersin, Nevşehir, Kırşehir, Niğde, Kırıkkale ve Isparta olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, Tablo 4 ve 5'de görüleceği üzere Afyon, Mersin, Nevşehir, Kırşehir, Niğde, Kırıkkale, Isparta illerine karayolu uzaklığı 200-250 km arasında olan KONYA ÇİMENTO'nun bu illerdeki tüketimi karşılama oranları sırasıyla $\%(\dots)$, $\%(\dots)$, $\%(\dots)$, $\%(\dots)$, $\%(\dots)$, $\%(\dots)$, $\%(\dots)$ seviyelerinde gerçekleşmiştir. Ayrıca Komisyonun işlem taraflarına ait tesislerin orta noktasını odak alarak belirlediği çevreyi de analize dahil ettiği görülmektedir. Bu çerçevede, KONYA ÇİMENTO ile BİKİLTAŞ'ın tesisleri arasındaki mesafenin orta noktası alınarak 250 km yarıçapında bir daire çizilmiştir. Buna göre, haritadaki dairenin kuş uçuşu mesafeyi baz aldığı ve yukarıda yer verilen mesafeler göz önünde bulundurulduğunda, bölgenin Konya, Aksaray, Karaman, Afyon, Isparta, Burdur, Antalya, Kütahya, Uşak, Niğde illeri ile Ankara'nın güney ilçeleri ve Eskişehir'in Afyon ile Ankara arasında kalan bazı ilçelerini kapsadığı görülmektedir.

Şekil 2: Tesisler Arası Orta Nokta Odak Alınarak Belirlenen 250 km Yarıçaplı Bölge

Kaynak: maps.google.com

- (63) Son olarak, dosya kapsamında 12 çimento üreticisine bölgeye yönelik ilgili coğrafi pazar hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Görüşleri aşağıda özetlenen teşebbüslerin ilgili coğrafi pazarı genel olarak Konya'nın 250 km civarındaki iller olarak tanımladığı görülmektedir.
- a. ADOÇİM ilgili coğrafi pazarın Konya, Niğde, Aksaray, Karaman, Antalya, Isparta, Burdur, Ankara, Kayseri, Adana ve Afyon illerini içereceğini değerlendirmiştir.
 - b. AS ÇİMENTO ilgili coğrafi pazarı Konya iline 300 km mesafedeki iller olarak tanımlamıştır.
 - c. ÇİMKO ilgili coğrafi pazarın Konya, Isparta, Afyon, Ankara, Karaman, Aksaray olarak tanımlanmasının mümkün olabileceğini ifade etmiştir.
 - d. ÇİMSA BİKİLTAŞ'ın öğütme tesisinin bulunduğu Konya ili merkez olacak şekilde, 200-300 km'ye tekabül eden bir yarıçapın içinde kalan bütün illerin coğrafi pazar olarak ele alınabileceğini ifade etmiştir.
 - e. KİPAŞ 200 km uzaklıkta bulunan tüm çimento firmalarının ilgili coğrafi pazara dahil edilmesi gerektiğini belirtmiştir.
 - f. LİMAK coğrafi pazarın Ankara'nın güneyi, Isparta, Afyon ve Konya illerini kapsayacağını ifade etmiştir.
 - g. MEDCEM işlem çerçevesinde tanımlanacak ilgili coğrafi pazarın Konya, Isparta, Afyon, Eskişehir, Karaman, Aksaray, Ankara illerini kapsayacağını değerlendirmiştir.
 - h. OYAK Konya, Afyon, Isparta, Aksaray, Antalya, Ankara, Eskişehir, Karaman, Burdur illerinin coğrafi pazar olarak belirlenebileceğini değerlendirmiştir.
 - i. SANÇİM coğrafi pazarın yaklaşık olarak 200-250 km çevresindeki illeri kapsayacağını ve bunların Antalya, Mersin, Konya, Aksaray, Karaman, Ankara, Eskişehir, Kütahya, Afyon, Uşak, Isparta ve Burdur illerinden meydana geleceğini değerlendirmiştir.
 - j. SYCS işlemin 250 km'lik bir alanda etki doğuracağını belirtmiştir.
 - k. SÖNMEZ işlem çerçevesinde tanımlanacak coğrafi pazarı oluşturan illerin Konya, Aksaray, Niğde, Isparta, Afyon olarak tanımlanabileceğini ifade etmiştir.
- (64) Yukarıda yer verildiği üzere, coğrafi pazar hakkında görüşleri istenen teşebbüslerin pazarı %10 testinde ortaya çıkan coğrafi pazara kıyasla daha geniş, E-H testine göre ortaya çıkan coğrafi pazara daha yakın bir pazar tanımladığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, teşebbüslerin birçoğunun E-H testinde yer almayan Ankara, Eskişehir ve Niğde illerini de ilgili coğrafi pazara dahil ettiği görülmektedir. Bu duruma kuşkusuz teşebbüslerin coğrafi pazarı belirlerken Kurul içtihadına paralel şekilde mesafe bazlı varsayım dayanakları etkili olmuştur.
- (65) Sonuç olarak, dosya kapsamında teşebbüslerden gelen görüşler, yapılan analizler ve yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler ışığında, E-H ve %10 testleri ile coğrafi uzaklıklar birlikte değerlendirildiğinde, ilgili coğrafi pazarın tesislerin 250 km çevresindeki bölgeyi kapsamaması gerekmektedir. Bununla birlikte, pazarın daha geniş tanımlanma olasılığının önüne geçmek için Komisyon içtihadına paralel şekilde, iki tesis arasındaki orta nokta esas alınarak hesaplanan 250 km yarıçapındaki bölgenin dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar olarak tanımlanmasının uygun olacağı

değerlendirilmektedir²⁴. Ayrıca, söz konusu teşebbüslerin altı yıl boyunca istikrarlı olarak satış yaptığı il ve ilçeler de göz önünde bulundurulmuştur. Bu bağlamda, dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar Konya, Karaman, Aksaray, Afyon, Isparta, Burdur²⁵, Niğde²⁶, Uşak²⁷, Antalya²⁸, Kütahya (Merkez, Gediz, Çavdarhisar, Aslanapa, Altıntaş, Dumlupınar ilçeleri), Ankara (Polatlı, Haymana, Gölbaşı, Bala ilçeleri) ve Eskişehir (Tepebaşı, Odunpazarı, Alpu, Seyitgazi, Mahmudiye, Han, Çifteler, Sivrihisar, Günyüzü ilçeleri) olarak belirlenmiştir.

G.2.5. Hazır Betona İlişkin Coğrafi Pazar

- (66) Hazır betona ilişkin coğrafi pazar tanımı yapılırken en fazla öne çıkan özellik hazır betonun üretildikten sonra belirli bir süre içinde tüketilmesi gereken, bu nedenle stoklanamayan bir ürün olmasıdır. Bu özellik, betonun tesiste transmiksere yüklenmesi, tesisten transmiksere ile inşaat sahasına ulaştırılması, müşteri tarafından teslim alınması ve pompa aracılığıyla kalıba yerleştirilmesinde geçen sürenin hazır betondaki kıvam ve işlenebilirlik kayıplarının önlenmesinde kritik eşik olan iki saatlik sürenin altında olması gerekliliğini beraberinde getirmektedir. Nitekim Kurul kararlarında da bu mesafe 50 km olarak belirlenmiş ve tesislerden itibaren 50 km yarıçapında bir daire belirlenerek alan coğrafi pazar olarak tespit edilmiştir²⁹.
- (67) Dosya konusu işlem taraflarından BİBERCI'nin yalnızca Konya ilinde olmak üzere tek beton santrali; VICAT'ın iştiraklerinden KONYA BETON aracılığıyla Konya, Karaman, Antalya, Mersin illerinde olmak üzere 19 beton santrali, diğer iştiraki BAŞTAŞ BETON aracılığıyla Ankara, Kırıkkale ve Yozgat illerinde olmak üzere 22 beton santrali bulunmaktadır.
- (68) Dosya kapsamında yapılacak değerlendirmeyi değiştirmeyecek olması nedeniyle hazır beton ilgili ürün pazarı bakımından kesin bir coğrafi pazar tanımına gidilmemiştir. Bununla birlikte, işlem taraflarının hazır beton faaliyetleri Konya il merkezinde örtüştüğünden dosya kapsamında işlemin etkileri bakımından yapılan analizlerde "Konya" ili dikkate alınmıştır.

²⁴ Bunun yanında, detaylarına yukarıda Tablo 16'da yer verildiği üzere, çimento üreticisi teşebbüslerin satışlarının yaklaşık %15'ini 250 km'den daha uzak bir mesafeye yapabildiği de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çerçevede, bir ildeki çimento tüketiminin önemli kısmını oluşturan il merkezlerinin önemli çekim etkisi yaratabileceği değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, coğrafi pazar için belirlenen sınıra giren illerin yoğun tüketim gerçekleştiren merkez ve diğer ilçeleri 251-300 km arasında bir mesafedeyse analize dahil edilmiştir. Bulunduğu ilde yoğun olarak çimento tüketmeyen ilçeler 251-300 km arasında bir uzaklığa sahip olsa bile analize dahil edilmemiştir. Bunun yanında, ilgili il/ilçe yoğun çimento tüketimi gerçekleştirirse bile 300 km'den daha uzak bir mesafedeyse dikkate alınmamıştır.

²⁵ Gölhisar, Altınyayla, Çavdır, Tefenni ilçeleri iki tesis arasında belirlenen orta noktaya öngörülen coğrafi sınırdan uzak mesafededir. Bu ilçeler, Burdur ili toplam çimento tüketiminin %12'sini oluşturmaktadır. Dosya kapsamında yapılan değerlendirmelere bu ilçeler dahil edilmemiştir.

²⁶ Çamardı ilçesi iki tesis arasında belirlenen orta noktaya öngörülen coğrafi sınırdan uzak mesafededir. Niğde iline satış yapan teşebbüslerin satış verileri incelendiğinde teşebbüslerin Çamardı ilçesini Merkez ilçesi altında kaydettiği görülmektedir. TÜİK verilerine göre, 2018 yılı itibarıyla Çamardı ilçesi nüfusunun Niğde ili nüfusuna oranı yaklaşık %4'tür. Bu bakımdan, söz konusu ilçenin çimento tüketiminde önemli bir payının olamayacağı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, Niğde ili bir bütün olarak ele alınmıştır.

²⁷ Eşme ilçesi iki tesis arasında belirlenen orta noktaya öngörülen coğrafi sınırdan uzak mesafededir. Bu ilçe Uşak ili toplam tüketiminin %11'ini oluşturmaktadır. Dosya kapsamında yapılan değerlendirmelere bu ilçe dahil edilmemiştir.

²⁸ Elmalı, Kumluca, Finike, Demre, Kaş ilçeleri iki tesis arasında belirlenen orta noktaya öngörülen coğrafi sınırdan uzak mesafededir. Bu ilçeler, Antalya ili toplam çimento tüketiminin %10'unu oluşturmaktadır. Dosya kapsamında yapılan değerlendirmelere bu ilçeler dahil edilmemiştir.

²⁹ 09.08.2017 tarihli ve 17-26/412-184 sayılı, 21.12.2017 tarihli ve 17-42/667-295 sayılı, 05.07.2018 tarihli ve 18-22/383-188 sayılı Kurul kararları

G.3. İşlem Taraflarına Yönelik Geçmiş Kurul Kararları

- (69) VICAT'ın kontrolünde bulundurduğu KONYA ÇİMENTO'nun çimento pazarındaki faaliyetlerinin üç kez soruşturmaya konu olduğu görülmektedir³⁰. Teşebbüs bu üç soruşturmada ikisinde idari para cezası ile cezalandırılmış, bir tanesinde ise teşebbüsün ihlale katılmadığı değerlendirilerek idari para cezası uygulanmamıştır. VICAT'ın kontrolündeki diğer teşebbüsler olan BAŞTAŞ ÇİMENTO iki kez³¹ KONYA BETON bir kez önaraştırma konusu olmuş, önaraştırmalar sonucunda teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek görülmemiştir³². Diğer işlem tarafı BİBERCİ ise daha önce Kurul incelemesine tabi olmamıştır. Aşağıda teşebbüsün dahil olduğu soruşturmaların özetine yer verilmektedir.

G.3.1. 17.09.2013 tarihli ve 13-54/756-316 sayılı Kurul Kararı

- (70) Soruşturma AS ÇİMENTO, Denizli Çimento San. T.A.Ş. (DENİZLİ ÇİMENTO), GÖLTAŞ ve KONYA ÇİMENTO'nun bayilere ve hazır beton üreticilerine yönelik çimento satış koşullarını birlikte belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerini tespit etmek amacıyla açılmıştır. Soruşturma konusu iddiaların belirli bir coğrafi pazar tanımı yapılmasını gerektirmediği ve bu yönde yapılacak bir tanımlamanın ulaşılabilecek sonuçta herhangi bir etkisinin olmayacağından hareketle her iki ürün bakımından da ilgili coğrafi pazar tanımlanmamıştır. Yapılan incelemeler sonucunda, DENİZLİ ÇİMENTO, GÖLTAŞ ve KONYA ÇİMENTO'nun bir araya gelerek çimento satışında anlaşmaya vardıkları sonucuna ulaşılmıştır. AS ÇİMENTO hakkında Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiğine dair bulguya erişilmemiştir.

G.3.2. 03.10.2006 tarihli 06-69/931-268 sayılı Kurul Kararı

- (71) Soruşturmada Akdeniz Bölgesi hazır beton pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmedikleri incelenmiştir. Soruşturma konusu teşebbüslerin faaliyet alanı incelendiğinde tamamının faaliyetinin Antalya ili merkezi ve çevresinde keşiştiği anlaşıldığından ilgili coğrafi pazar "Antalya ili merkezi ve çevresi" olarak belirlenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda Ado Hazır Beton Sanayi Nakliyat ve Tic. A.Ş., Çallıoğlu Beton Sanayi ve Ticaret A.Ş., Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş., Divarcılar Hazır Beton İnş. Nak. Paz. San. Tic. Ltd. Şti., Kadıahmetoğulları Asfalt İnşaat Taahhüt San. ve Tic. A.Ş., Özgür Çimento ve Beton Endüstrisi A.Ş. ve GÖLTAŞ'ın Kanun'un 4. maddesini teşebbüsler arasındaki yatay anlaşmalar yoluyla ihlal ettiği, KONYA ÇİMENTO'nun ihlale dahil olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu karar daha sonra Danıştay 13. Daire nezdinde iptal edilmiş, 05.08.2010 tarihli ve 10-52/1049-388 sayılı soruşturma kapsamında dosya tekrar incelenmiştir. İkinci değerlendirme sonucunda KONYA ÇİMENTO için ilk soruşturmada farklı bir değerlendirmede bulunulmamıştır.

G.3.3. 05.12.2005 tarihli ve 05-82/1118-320 sayılı Kurul Kararı

- (72) Dosya konusunu Danıştay 13. Dairesinin 1.2.2002 tarih, 02-06/51-24 sayılı Kurul kararının iptaline ilişkin 8.07.2005 tarih ve 2005/3434, 3.10.2005 tarih ve 2005/4819, 25.10.2005 tarih ve 2005/5176; 2005/5177; 2005/5182 sayılı kararları üzerine İç Anadolu, Akdeniz ve Marmara bölgelerinde faaliyet gösteren soruşturmaya konu teşebbüslerin, 4054 sayılı Kanun'u ihlal eder nitelikteki eylemlerinin yeniden

³⁰17.09.2013 tarihli ve 13-54/756-316 sayılı, 03.10.2006 tarihli ve 06-69/931-268 sayılı ve 05.12.2005 tarihli ve 05-81/1118-320 sayılı Kurul kararları.

³¹ 06.11.2012 tarihli ve 12-54/1527-545 sayılı Kurul kararı ve 05.08.2010 tarihli ve 10-52/986-353 sayılı Kurul kararı.

³² 05.07.2018 tarihli ve 18-22/383-188 sayılı Kurul kararı.

değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Dosyada İç Anadolu, Akdeniz ve Marmara bölgelerinde faaliyette bulunan soruşturmaya konu çimento fabrikalarının 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddia edilmektedir. Yapılan incelemeler sonucunda ilgili coğrafi pazarlar üç ana başlık altında İç Anadolu, Marmara ve Akdeniz Bölgesi olarak belirlenmiştir. Soruşturmanın sonucunda taraflardan KONYA ÇİMENTO'nun bayilik anlaşmaları ve uygulamalarının, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan bayilerin bölgeler arası ticaretini engelleyici rekabet ihlalleri olduğuna karar verilmiş ve teşebbüse idari para cezası uygulanmıştır.

G.4. Değerlendirme

G.4.1. İşlemin 2010/4 sayılı Tebliğin Kapsamında Değerlendirilmesi

- (73) Bildirim konusu işlem ile BİBERCİ grubunun tek kontrolünde bulunan BİKİLTAŞ'ın VICAT ile BİBERCİ'nin ortak kontrolüne geçmesi işlemine izin verilmesi talep edilmektedir.
- (74) 2010/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin üçüncü fıkrasına göre; "*Bağımsız bir iktisadi varlığın tüm işlevlerini kalıcı olarak yerine getirecek bir ortak girişim oluşturulması*" birleşme veya devralma sayılan hallerden kabul edilmektedir. Bu çerçevede bir ortak girişimin 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında birleşme veya devralma sayılabilmesi için ortak kontrol altında bir teşebbüsün bulunması ve ortak girişimin bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkması şeklinde iki unsurun birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.
- (75) Bir ortak girişimde ortak kontrolden söz edilebilmesi için genel olarak tarafların eşit sayıda hisseye sahip olmaları gerekmektedir. Ancak eşit hisseye sahip olunmasa dahi, tarafların alınan kararlarda eşit oy hakkına sahip olması ya da stratejik kararların alınmasında tarafların veto haklarının bulunması ortak kontrol için yeterli olmaktadır.
- (76) Bildirim Formunda yer alan bilgilerden Pay Sahipleri Sözleşmesi'nin (SHA) (.....). Sonuç olarak, tüm bu bahsi geçen SHA maddeleri teşebbüsün ortaklaşa kontrol edileceğine işaret etmektedir.
- (77) Ortak girişimin bağımsız iktisadi varlık olarak faaliyetlerini sürdürebilmesi için gerekli yönetim, personel, mali, taşınır ve taşınmaz malvarlıklarını da içeren yeterli kaynağa sahip olması gereklidir. Ortak girişim bu kapsamda, kendine ait idareci ve personele, faaliyetlerini sürdürmesini sağlayacak taşınır ve taşınmaza sahip olacak ve süresiz şekilde faaliyet gösterecektir. Ayrıca taraflar Bildirim Formunda BİKİLTAŞ'ın klinker gibi girdi kalemlerini üçüncü kişilerden özgürce temin etme hakkına sahip olacağını belirtmiştir. Bunun yanında, ana teşebbüslerden BİBERCİ'nin hazır beton faaliyetinin oldukça sınırlı olduğu da dikkate alındığında, ortak girişimin pazarda ana teşebbüslerin faaliyetleri içerisinde belirli bir işlevi yerine getirmekten öte bir faaliyet göstereceği değerlendirilmektedir. Bu bağlamda tam işlevsellik unsurunun sağlandığı kabul edilmiştir.
- (78) Bildirim Formunda sunulan bilgi ve belgeler çerçevesinde, bildirilen işlemin 2010/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi çerçevesinde bir devralma işlemi olduğu anlaşılmaktadır. Tarafların 2018 yılı ciroları 2010/4 sayılı Tebliğ'in 7. maddesinin birinci fıkrasında yer alan eşikleri aştığından, işlem izne tabidir.

G.4.2. İşlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. Maddesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi

- (79) 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca "*Bir ya da birden fazla teşebbüsün hâkim durum yaratmaya veya hâkim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya*

herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün mal varlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları, miras yoluyla iktisap durumu hariç olmak üzere, devralması hukuka aykırı ve yasaktır.” Buna göre, bildirim konusu işlemin ilgili pazarda hâkim durum yaratmaya veya mevcut bir hâkim durumu daha da güçlendirmeye yönelik olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, VICAT’ın BİKİLTASÜ üzerinde ortak kontrol tesis etmesinin ardından böyle bir güce tek başına ulaşım ulaşmayacağı bu bölümde değerlendirilmektedir.

G.4.2.1. Çimento Pazarına İlişkin Değerlendirme

- (80) İşlem ertesinde hâkim durum oluşup oluşmayacağı ya da mevcut bir hâkim durumun güçlenip güçlenmediğinin anlaşılması için birçok faktörün değerlendirilmesi, pazarın ve teşebbüsün yapısının ele alınması gerekmektedir. Yoğunlaşma işlemlerinin etkilerinin değerlendirilmesi ve pazarın yapısının anlaşılması açısından teşebbüslerin pazar payları ve yoğunlaşma oranları dikkate alınan unsurların başında gelmektedir.
- (81) İşlem konusu BİKİLTASÜ’ün çimento üretim faaliyetine başlamamış olması nedeniyle pazarda henüz bir payı bulunmamaktadır. Bu nedenle, işlem sonrasında tarafların oluşabilecek toplam pazar payı hakkında somut bir çıkarım yapılamamaktadır. Ancak, henüz faaliyetine başlamamış potansiyel bir rakip ile yapılan yoğunlaşma işleminin, her ikisi de hâlihazırda faaliyette bulunan iki teşebbüs arasında gerçekleşen bir yoğunlaşma işlemi ile benzer rekabet karşıtı sonuçları olabileceği bilinmektedir.
- (82) Potansiyel bir rakiple gerçekleşen bir birleşmenin hâkim durum yaratarak veya mevcut bir hâkim durumu güçlendirerek rekabeti önemli ölçüde engellemesi için iki koşulun gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu koşullardan ilki, potansiyel rakibin pazardaki mevcut oyuncular üzerinde hâlihazırda kayda değer bir rekabetçi baskısının bulunması ya da söz konusu potansiyel rakibin etkin bir rekabetçi güç olacağına dair güçlü bir olasılığın bulunmasıdır. Koşullardan ikincisi ise, ilgili pazarda yoğunlaşma sonrasında da yeterince rekabetçi baskı oluşturabilecek kadar rakiplerin bulunmamasıdır.
- (83) Bu koşullar incelenirken öncelikle, her ne kadar BİKİLTASÜ’ün pazar payı bilinemese de, işlem tarafı VICAT’ın ilgili coğrafi pazar ile bu pazarda satışlarının istikrarlı olarak %(.)’ını gerçekleştirdiği illerdeki paylarına ayrı ayrı yer verilmesi yararlı olacaktır. İlgili coğrafi pazar tanımı yapılmış olmasına rağmen tanımın içinde yer alan illerin ayrıca pazar paylarına yer verilmesinin nedeni, taşıma maliyetleri ve rekabetçi baskı oluşturabilme güçleri bakımından teşebbüslerin aynı pazar içerisinde yer aldığı kanaatine varılan coğrafi alanın tamamında eşit oranda rekabet etmesinin mümkün olamamasıdır. Bu çerçevede aşağıda ilk olarak, işlemin gerçekleştiği ve bu ilde bulunan VICAT tesisinin KONYA ÇİMENTO’nun son altı yılda istikrarlı olarak satışlarının yaklaşık %(.)’ini gerçekleştirdiği Konya ili ve satışlarının %(.)’ını gerçekleştirdiği Konya, Karaman, Aksaray illeri bakımından pazar yapısına yer verilmiştir. Ardından dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar olarak belirlenen bölgenin yapısı incelenmiştir.

Tablo 8: 2017 ve 2018 Yıllarında Konya İline Yapılan Dökme ve Gri Çimento Satışları (Ton)

KONYA								
Çimento türü	2017				2018			
	Dökme		Gri		Dökme		Gri	
Teşebbüsler	Miktar	PP(%)	Miktar	PP(%)	Miktar	PP(%)	Miktar	PP(%)
KONYA ÇİMENTO	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ÇİMSA Afyon	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AS	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GÖLTAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KİPAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ÇİMKO NARLI	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MEDCEM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
DİĞER	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	1.800.558	100	2.115.591	100	1.679.247	100	2.033.210	100

Kaynak: Taraflardan ve TÇMB'den edinilen bilgiler çerçevesinde yapılan hesaplamalar.

Tablo 9: 2017 ve 2018 Yıllarında Konya, Aksaray ve Karaman İllerine Yapılan Dökme ve Gri Çimento Satışları (Ton)

KONYA+AKSARAY+KARAMAN								
Çimento türü	2017				2018			
	Dökme		Gri		Dökme		Gri	
Teşebbüsler	Miktar	PP (%)	Miktar	PP(%)	Miktar	PP (%)	Miktar	PP (%)
KONYA ÇİMENTO	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ÇİMSA (Afyon Tesisi)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ÇİMSA (Niğde Tesisi)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KİPAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MEDCEM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
OYAK (Bolu-Ank Tesisi)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AS ÇİMENTO	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
DİĞER	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	2.467.198	100	2.986.932	100	2.305.691	100	2.854.212	100

Kaynak: Taraflardan ve TÇMB'den edinilen bilgiler çerçevesinde yapılan hesaplamalar.

- (84) Tablo 8'de görüldüğü üzere, 2017 ve 2018 yıllarında Konya iline hem dökme hem gri çimento için en çok satış gerçekleştiren teşebbüs KONYA ÇİMENTO olmuştur. Teşebbüs dökme çimentoda sırasıyla %(.....) ve %(.....); gri çimentoda ise %(.....) ve %(.....) pazar payları elde etmiştir. KONYA ÇİMENTO'yu dökme çimentoda sırasıyla %(.....) ve %(.....); gri çimentoda ise %(.....) ve %(.....) pazar paylarıyla ÇİMSA (Afyon Tesisi) takip etmektedir. Diğer rakiplerin pazar payları hem dökme hem gri çimentoda %5 ve altında gerçekleşmiştir.
- (85) Konya, Karaman, Aksaray illeri bakımından incelendiğinde, bölgedeki dökme çimento satışlarının sırasıyla %(.....) ve %(.....)'ü; gri çimento satışlarının %(.....) ve %(.....)'si KONYA ÇİMENTO tarafından karşılanmıştır. Onu Konya ilinde olduğu gibi, dökme çimentoda %(.....) ve %(.....); gri çimentoda %(.....) ve %(.....) pazar payları ile ÇİMSA (Afyon Tesisi) takip etmiştir. Diğer teşebbüsler ise %5 ve altında pazar payı elde etmişlerdir.
- (86) İlgili ürün pazarının niteliği gereği nakliye maliyetlerinin önemli olması nedeniyle çimento üreticilerinin bulunduğu bölgede yüksek pazar payına sahip olması beklenen bir durumdur. İlgili coğrafi pazar kısmında yer verildiği üzere, yüksek tüketime sahip illerde bulunan çimento üreticilerinin satışlarını oldukça yakın mesafelerde yaptığı görülmektedir; zira böylelikle teşebbüsler maliyetlerini optimize edecek üretim ve satış miktarına tesise yakın bölgelerde ulaşabilmekte ve nakliye masrafından kaçınılabilmektedir. Konya ilinin toplam çimento tüketim miktarının yaklaşık 2.100.000

ton, Konya-Karaman-Aksaray illerinin yaklaşık 2.900.000 milyon ton olması ve KONYA ÇİMENTO'nun (.....) ile buna bağlı olarak yaklaşık (.....) çimento üretebilmesi hususları göz önünde bulundurulduğunda, KONYA ÇİMENTO'nun uzak mesafelere çimento götürme güdüsünün az olacağını söylemek mümkündür.

Tablo 10: 2017 ve 2018 Yıllarında İlgili Coğrafi Pazara Yapılan Dökme ve Gri Çimento Satışları (Ton)

Çimento Türü	2017				2018			
	Dökme		Gri		Dökme		Gri	
Teşebbüsler	Miktar	PP(%)	Miktar	PP(%)	Miktar	PP(%)	Miktar	PP(%)
AS ÇİMENTO	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KONYA ÇİMENTO	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GÖLTAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ÇİMSA (Afyon Tesis)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ÇİMSA (Niğde Tesis)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ÇİMSA (Eskişehir Tesis)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BAŞTAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KİPAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MEDCEM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
DİĞER	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KONYA ÇİMENTO + BAŞTAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	7.185.360	100	8.788.375	100	6.889.447	100	8.505.946	100

Kaynak: Taraflardan ve TÇMB'den edinilen bilgiler çerçevesinde yapılan hesaplamalar.

- (87) KONYA ÇİMENTO'nun satışlarının önemli bölümünü gerçekleştirdiği bölgede oluşan pazar yapısı, dosya kapsamında belirlenen ilgili coğrafi pazar bağlamında oldukça değişmektedir. Tablo 10'da yer verildiği üzere, ilgili coğrafi pazar dökme çimento bakımından incelendiğinde ilgili yıllarda AS ÇİMENTO sırasıyla %(.....) ve %(.....) paylarıyla en yüksek paya sahip teşebbüs olmuştur. AS ÇİMENTO'yu KONYA ÇİMENTO ve BAŞTAŞ'ı bünyesinde bulunduran işlem tarafı VICAT takip etmiş, pazar payı ilgili yıllarda sırasıyla %(.....) ve %(.....) olarak gerçekleşmiştir. Bu teşebbüsleri ilgili yıllarda sırasıyla %(.....) ve %(.....) pazar payına sahip ÇİMSA grubu ile her iki yılda da %(.....) pazar payına sahip GÖLTAŞ izlemiştir. Bahsi geçen dört teşebbüs ilgili coğrafi pazarın yaklaşık %80'ini oluşturmuştur.
- (88) Pazar gri çimento bakımından incelendiğinde de benzer bir durumla karşılaşılmaktadır. Önceki paragrafta zikredilen ilk dört sıradaki teşebbüs yine ilgili coğrafi pazarın yaklaşık %80'ini oluşturmuştur. Ancak gri çimentoda ilk iki sıradaki teşebbüslerin yer değiştirdiği anlaşılmıştır. 2017 yılında VICAT grubu %(.....) pazar payı ile lider, AS ÇİMENTO %(.....) pazar payı ile ikinci teşebbüs konumundayken; 2018 yılında AS ÇİMENTO %(.....) pazar payı ile lider, VICAT %(.....) pazar payı ile ikinci teşebbüs olmuştur. Bu teşebbüsleri ilgili yıllarda sırasıyla %(.....) ve %(.....) pazar payına sahip ÇİMSA grubu ile %(.....) ve %(.....) pazar payına sahip GÖLTAŞ izlemiştir. Dolayısıyla işlem tarafı VICAT'ın dosya kapsamında belirlenen ilgili coğrafi pazarda rekabetçi baskıyla karşılaştığını söylemek mümkündür.
- (89) İşlem sonrası oluşacak pazar yapısının nasıl olacağı, BİKİLTAŞ'ın henüz faaliyeti olmaması sebebiyle, satışlar üzerinden hesaplanamamaktadır. Bu nedenle ancak BİKİLTAŞ'ın çimento öğütme kapasitesi üzerinden değerlendirme yapılabilecektir. Bu doğrultuda, aşağıda ilgili coğrafi pazarda bulunan tesislerin çimento öğütme kapasiteleri kıyaslanmıştır.

Tablo 11: İlgili Coğrafi Pazarda Faaliyet Gösteren Üreticilerin 2018 Yılı Çimento Üretim Kapasitesi (Ton)

Çimento Üreticisi	BİKİLTAŞ Öncesi		BİKİLTAŞ Sonrası	
	Çimento Kapasitesi	Kapasiteye Göre Pazar Payı (%)	Çimento Kapasitesi	Kapasiteye Göre Pazar Payı (%)
AS ÇİMENTO	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GÖLTAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
LİMAK (ANKARA Tesisi)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KONYA ÇİMENTO	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ÇİMSA (Afyon Tesisi)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BİKİLTAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ÇİMSA (Eskişehir Tesisi)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ÇİMSA (Niğde Tesisi)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Taraplardan ve TÇMB'den edinilen bilgiler çerçevesinde yapılan hesaplamalar.

- (90) Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, bölgedeki en yüksek kapasiteye AS ÇİMENTO ve GÖLTAŞ sahiptir. BİKİLTAŞ'ın çimento öğütme kapasitesi, bölgedeki toplam kapasitenin yaklaşık %(.....)'ine tekabül etmektedir. İşlem sonrasında KONYA ÇİMENTO ve BİKİLTAŞ'ın toplam kapasitesi bölgenin yaklaşık %(.....)'ini oluşturacaktır. Dolayısıyla, işlem sonrasında oluşan çimento öğütme kapasitesi, ilk iki sırada bulunan AS ÇİMENTO ve GÖLTAŞ'ın altında kalacaktır.
- (91) Ancak bu noktada, BİKİLTAŞ'ın tabloda adı geçen diğer teşebbüslerden farklı olarak entegre tesis olmaması, yalnızca öğütme tesisi olmasının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Çimento öğütme tesisleri, çimento üretimi için zorunlu girdi olan klinkeri kendi bünyesinde üretmeyip dışarıdan temin etmektedir. Bu tesislerde sadece çimento öğütme faaliyetinde bulunmaktadır. TÇMB verilerine göre³³, Türkiye'deki 72 çimento üretim tesisinin 52'si klinker üretebilen dikey bütünleşik teşebbüslerdir. Sektörde faaliyet gösteren öğütme tesislerinin neredeyse tamamının da entegre çimento tesisine yakın illerde kurulduğu görülmektedir. Teşebbüslerden edinilen bilgilere göre, çimento üretim değer zincirinde en büyük katma değer klinker üretiminde sağlanması ve öğütme tesislerinin sağlayıcılara bağımlı olması, sadece çimento öğütme faaliyetinde bulunan teşebbüslerin pazarda yaratabilecekleri rekabetçi etkinin kısıtlı olmasına yol açabilmektedir. Örneğin, bir çimento öğütme tesisi, hem klinkeri tesisine getirirken hem de ürettiği çimentonun satışını gerçekleştirirken iki kez nakliye gideri ile karşılaşmaktadır. Bu durum, nakliye maliyetlerinin önem teşkil ettiği çimento sektöründe, öğütme tesisini entegre tesislere göre oldukça dezavantajlı konuma getirmektedir. Dolayısıyla, sadece çimento öğütme faaliyetinde bulunmanın pazarda yüksek düzeyde rekabet etmeyi sağlayamayacağı kanaatine varılmıştır.
- (92) Üzerinde ortak kontrol tesis edilecek BİKİLTAŞ'ın, 1.750.000 ton gibi yüksek bir çimento öğütme kapasitesine sahip olmasına rağmen, sadece öğütme tesisi olması bu anlamda önem teşkil etmektedir. BİKİLTAŞ, dikey bütünleşik bir tesis olmadığından üretimi için gerekli klinkeri dışarıdan temin etmek zorundadır. Çimento üretiminde kullanılan, alternatifi olmayan, esas girdiyi oluşturan ara mal niteliğindeki klinker olmadan çimento üretilememesi ve bölgede faaliyet gösteren entegre çimento üreticilerinin klinker üretiminin çimento öğütme kapasitelerinin altında veya maksimuma yakın düzeyde olduğu dikkate alındığında, BİKİLTAŞ'ın bölgede yaratabileceği olası rekabetçi etkilerin çimento öğütme kapasitesinden çok klinker temin edebilme olanaklarına bağlı olduğu değerlendirilmektedir. İşlem taraflarına göre işlem ile yaratılması beklenen en temel fayda BİKİLTAŞ'ın arz güvenliğinin

³³ 05.03.2018 tarihi itibarıyla.

19-17/243-110

sağlanmasıdır. Bu da tesisin düzenli olarak klinker temin edebilme imkânına bağlıdır. Bu çerçevede, BİKİLTAŞ'ın hangi teşebbüslerden klinker temin edebileceği araştırılmıştır. Aşağıdaki tabloda bulgular özetlenmektedir.

19-17/243-110

Tablo 12: Bölgede Faaliyet Gösteren Çimento Üreticilerinin Çimento ve Klinker Verileri (Ton)

Teşebbüs ³⁴	Mesafe ³⁵	Yıl	Çimento Kapasite	Çimento Üretim	Klinker Kapasite	Klinker Üretim	Klinker Tüketim	Klinker	
								KKO (%)	Tüketim/Üretim (%)
KONYA ÇİM.	110 km	2017	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
		2018	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
BAŞTAŞ ÇİM.	307 km	2017	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
		2018	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ÇİMSA (Afyon T.)	154 km	2017	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
		2018	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
GÖLTAŞ	192 km	2017	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
		2018	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
LİMAK (Ank. ³⁶ T.)	216 km	2017	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
		2018	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
AS ÇİM.	298 km	2017	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
		2018	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ÇİMSA (Esk. T.)	300 km	2017	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
		2018	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
ÇİMSA (Niğde T.)	330 km	2017	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
		2018	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
MEDCEM	353 km	2017	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
		2018	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
KİPAŞ	650 km	2017	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
		2018	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen bilgiler çerçevesinde yapılan hesaplamalar.

³⁴ Konu bütünlüğünün sağlanması bakımından VICAT grubuna ait BAŞTAŞ'a tabloda yer verilmiştir. Bunun yanında, ilgili coğrafi pazara dahil olmadığı değerlendirilse bile işlem taraflarının klinker temin edebileceklerini değerlendirdikleri MEDCEM ve KİPAŞ'a tabloda yer verilmiştir.

³⁵ BİKİLTAŞ'ın tesisi ile ilgili tesisler arasındaki mesafeyi ifade etmektedir.

³⁶ LİMAK'ın Ankara'daki mevcut fabrikası Temmuz 2018'de faaliyetini sonlandırmış olup Temelli'ye daha yüksek kapasiteli bir tesise taşınmıştır. Yeni tesisindeki üretim faaliyeti Nisan 2018'de başlamıştır. Tabloda daha sağlıklı bir kıyaslama yapılabilmesi için 2018 yılı için LİMAK'ın yeni tesisindeki çimento ve üretim kapasitesi esas alınmış, 2018 yılı içerisinde ürettiği çimento ve klinker ile tükettiği klinker miktarı, her ay eşit tüketildiği varsayılarak 12 aya tamamlanmıştır.

- (93) Yukarıdaki tabloda görüleceği üzere, BİKİLTAŞ'ın klinker temin edebileceği en yakın alternatif, 110 km mesafedeki kendisi üzerinde ortak kontrol tesis edecek KONYA ÇİMENTO'dur. Ancak KONYA ÇİMENTO'nun klinker üretim kapasitesinin (.....) kendi çimento üretimi için kullandığı görülmektedir. 2017 ve 2018 verilerine göre, diğer koşulların aynı olduğu varsayıldığında, KONYA ÇİMENTO klinker üretimini %100'e çıkarsa dahi, kendi tüketimini azaltmadan BİKİLTAŞ'a sağlayabileceği klinker miktarı ancak (.....) ton ila (.....) ton arasında olacaktır³⁷. 1 ton çimento üretebilmek için ortalama 0,9 ton klinker kullanıldığı dikkate alındığında, BİKİLTAŞ, KONYA ÇİMENTO'nun üretimini değiştirmeden temin edebileceği klinker ile ancak (.....) tona kadar çimento üretebilecektir. Öte yandan, BİKİLTAŞ, işlem tarafı VICAT'ın diğer bir tesisi olan 307 km mesafedeki BAŞTAŞ ÇİMENTO'dan da klinker sağlayabilecektir. BAŞTAŞ ÇİMENTO'nun incelenen dönemde klinker kapasite kullanım oranlarının %(.....)-%(.....); tüketim oranlarının da %(.....) ve %(.....) olduğu görülmektedir. Bu durumda BİKİLTAŞ, diğer koşulların aynı olduğu varsayıldığında ve BAŞTAŞ ÇİMENTO tam kapasite ile çalıştığında, en fazla (.....) tona kadar klinker sağlayabilecek; dolayısıyla en fazla (.....) tona kadar çimento üretebilecektir. Sonuç olarak, BİKİLTAŞ, yukarıda öngörülen şartlar altında VICAT grubundan sağlayabileceği klinkerle en fazla (.....) tona kadar çimento üretebilecektir. Bununla birlikte, çimento tesislerinin üretimi sağlıklı bir şekilde sürdürebilmek için bir miktar klinker stoku bulundurması gerektiği hususları dikkate alındığında BİKİLTAŞ'ın sadece VICAT grubundan elde edebileceği klinkerle zikredilen miktarlarda dahi üretim yapabilmesi çok olası görünmemektedir. Bu noktada VICAT'ın her iki tesisi için de klinker kapasitesini artırmaya yönelik yatırım planı olmadığını bildirmesi önemlidir. Öte yandan, ilgili coğrafi pazardaki toplam çimento tüketiminin 2018 yılında 8.075.513 ton olduğu göz önünde bulundurulduğunda, BİKİLTAŞ'ın sadece VICAT grubundan klinker sağlayarak pazarda önemli bir etki yaratması mümkün gözükmemektedir. Dolayısıyla, BİKİLTAŞ yüksek çimento üretim hacmine ulaşabilmek için bölgedeki sağlayıcılara bağımlıdır.
- (94) Yukarıdaki tablodan ayrıca, BİKİLTAŞ'ın 300-350 km'ye kadar mesafeden yedi farklı teşebbüsten klinker sağlayabileceği anlaşılmaktadır. Bu teşebbüslerden, özellikle 154 km ile BİKİLTAŞ'a en yakın ikinci tesis konumunda olan AFYON ÇİMENTO ile yaklaşık 300 km uzaklıktaki ÇİMSA ESKİŞEHİR'in düşük kapasite kullanım oranları; yine 300 km uzaklıktaki AS ÇİMENTO'nun hem yüksek klinker üretim kapasitesi hem de düşük kapasite kullanım oranı göze çarpmaktadır. Dolayısıyla, ticari şartların oluşması durumunda söz konusu teşebbüslerden tesisini tam kapasiteye yaklaştırabilecek klinker temin etmesi mümkün olacaktır. Bunun yanında işlem taraflarınca, demir yolunun uzun mesafedeki maliyet avantajlarından yararlanarak Konya iline çimento satabilen 650 km uzaklıktaki KİPAŞ'tan³⁸ da klinker temin edilebileceği belirtilmiştir. KİPAŞ'ın klinker kapasite kullanım oranının %(.....) civarında olduğu ve nakliye maliyetini karşılayan bir teklif olması durumunda klinker temin etmede sorun olmayacağını belirttiği dikkate alındığında, BİKİLTAŞ bu teşebbüsten de klinker temin edebilecektir. Dolayısıyla, BİKİLTAŞ'ın, KONYA ÇİMENTO ve BAŞTAŞ ÇİMENTO'dan tedarik edebileceği kısıtlı klinker miktarından farklı olarak bölgedeki

³⁷ Çimento üretiminin sağlıklı şekilde yürütülmesinin sağlanması için teşebbüslerin belirli bir miktar klinkeri stok olarak tutmak zorunda olduğu bilinmektedir. Bu durumda, teşebbüsler BİKİLTAŞ'a bu kısımda varsayılan miktarlardan daha az klinker sağlayabilecektir. Ancak bu husus, analizin sadeleştirilmesi için göz ardı edilmiştir.

³⁸ KİPAŞ Konya iline oldukça uzak bir mesafede olmasına rağmen 2018 yılında Konya ilinin toplam çimento tüketiminin yaklaşık %(.....)'ini karşılayarak en çok satış yapan beşinci teşebbüs olmuştur. Tüm satışlarını demir yolu aracılığıyla gerçekleştirmiştir.

diğer teşebbüslerden gerekli ticari şartların oluşması halinde tedarik imkânının kural olarak bulunduğu değerlendirilmektedir. Ancak kural olarak var olan bu imkânın pratikte ne düzeyde gerçekleşebileceği belirsizdir. Şöyle ki, BİKİLTAŞ'ın tam kapasiteye ulaşması halinde pazara 1.750.000 ton gibi yüksek miktarda çimento arz edilmiş olacaktır. İlgili coğrafi pazardaki toplam çimento tüketiminin 2018 yılında 8.505.946 ton olduğu dikkate alındığında, oluşan yeni arzın bölgede tüketilebilmesi için pazarın yaklaşık %21 büyümesi gerekecektir. Oysa pazarın son altı yılda toplam %11 büyüdüğü³⁹, 2018 yılında yaklaşık %4 oranında daralma yaşandığı⁴⁰ ve pazardaki teşebbüslerin önümüzdeki beş yıl için pazarda önemli bir talep büyümesi öngörmediği göz önünde bulundurulduğunda, BİKİLTAŞ'ın yüksek bir üretime ulaşması halinde piyasada arz fazlasının oluşabileceğini ve böylece pazarda fiyatlara aşağı yönlü baskı geleceğini veya daha geniş bir pazara açılmak durumunda kalınacağını söylemek mümkündür. Dolayısıyla BİKİLTAŞ'ın üretim kapasitesini ne düzeyde kullanabileceği kesinlik arz etmemektedir. Bunun yanında, herhangi bir nedenle diğer teşebbüslerden klinker tedarik edilememesi durumunda, tesisin bölgedeki faaliyetinin zaten oldukça sınırlı kalacağını söylemek mümkündür. Bu bağlamda, BİKİLTAŞ'ın ilgili coğrafi pazarda yaratabileceği rekabetçi baskının sınırlı olacağı değerlendirilmektedir.

- (95) Bununla birlikte, BİKİLTAŞ'ın tam kapasiteye ulaşabilmesi halinde dahi VICAT ile birlikte ilgili coğrafi pazardaki kurulu üretim kapasitesinin ancak % (.....)'ine ulaşacaklardır. Dolayısıyla bölgede, gerek klinker gerek öğütme kapasitesiyle BİKİLTAŞ ve VICAT'a rekabetçi baskı oluşturabilecek AFYON ÇİMENTO, AS ÇİMENTO ve GÖLTAŞ gibi rakipler bulunmaktadır.
- (96) Öte yandan, işlem taraflarının inceleme sürecinde gönderdiği bilgiler ve yapılan görüşmelerde, BİKİLTAŞ'ın demir yoluna 500 metre gibi çok yakın mesafede olmasının sağlayacağı lojistik avantajları dile getirmiştir. Taraflara göre, demir yolu güzergâhına yakın olması nedeniyle BİKİLTAŞ ürettiği çimentoyu 250-300 km yarıçap dışında kalan ancak tüketimin yoğun, fiyatın yüksek olduğu Marmara ve Ege Bölgelerine sevk edebilecektir. İşlem taraflarından edinilen bilgiye göre mesafe uzadıkça (300 km aştıktan sonra) demir yolu nakliye maliyetleri kara yolu maliyetlerine göre oldukça azalmaktadır. Aşağıda tarafların sunduğu çalışmaya yer verilmektedir.

Tablo 13: Konya'dan Demir Yolu ve Kara Yolu ile Yapılan Satışların Olası Nakliye Maliyetleri

İl/İlçe	Demir Yolu Km	TCDD (TL/ton)	Kara Yolu (TL/ton)
Afyon	157	(.....)	(.....)
Kütahya	260	(.....)	(.....)
Uşak	290	(.....)	(.....)
Eskişehir	327	(.....)	(.....)
Isparta	331	(.....)	(.....)
Bilecik	391	(.....)	(.....)
Adapazarı/Arifiye	491	(.....)	(.....)
Balıkesir	512	(.....)	(.....)
İzmit	523	(.....)	(.....)
Aydın	531	(.....)	(.....)
İzmir	578	(.....)	(.....)
Bandırma	611	(.....)	(.....)

Kaynak: İşlem taraflarınca yapılan hesaplamalar.

³⁹ Bu hesaplama yapılırken geçmiş yıllar için ilçe ayırımına gidilememiş, coğrafi pazara dahil edilen iller bir bütün olarak ele alınmıştır. Bu çerçevede, ilgili pazarda 2013 yılındaki tüketim 25.453.219 ton; 2018 yılındaki toplam tüketim 28.449.400 ton olarak hesaplanmıştır.

⁴⁰ 2017 yılı tüketimi 29.658.279 ton olarak hesaplanmıştır.

- (97) Demir yolu nakliyesiyle ilgili gerek ilgili coğrafi pazarda faaliyet gösteren gerek demir yolu güzergâhında bulunan teşebbüslerden bilgi istenmiştir. Bu teşebbüslerden VOTORANTİM demir yolunu Sivas ve Nevşehir fabrikaları arasında (250 km) kullandığını, bu güzergâhta ortalama nakliye maliyetlerinin kara yolu için (.....) TL/ton, demir yolu için (.....) TL/ton olduğunu belirtmiştir. BATISÖKE de demir yolunu 150 km uzaklıktaki iki liman arasında kullandığını ve demir yolu için (.....) TL/ton, kara yolu için (.....) TL/ton maliyetinin olduğunu ifade etmiştir. KİPAŞ demir yolu ve kara yolu maliyetlerine ilişkin tutarlı bir bilgi sunamamış olsa da Konya iline 650 km mesafeden sadece demir yolunu kullanarak çimento satıp %(.....) paya ulaşabilmiş olduğu dikkate alındığında, demir yolu nakliye bakımından önemli bir avantaj sağlayabilecektir. Dolayısıyla, BİKİLTAŞ'ın demir yolu aracılığıyla uzak mesafelere satış yapabilmek için tarafların iddia ettiği üzere, avantajlı bir konumda olduğu söylenebilecektir. Bu bağlamda, işlem neticesinde BİKİLTAŞ üzerinde sağlanan ortak kontrol hakkının VICAT'ın daha uzak tüketim alanlarına gitme imkânı sağlayan bir araç olarak ele alınmasının mümkün olduğu kanaatine varılmaktadır. Dolayısıyla, işlemin belirlenen coğrafi pazarın kapsamı dışında bulunan bölgelerde rekabetçi etki artırma potansiyelinin bulunduğu da ifade edilebilir.
- (98) Bununla birlikte, çimento sektörünün homojen ürüne konu olması, giriş engellerinin bulunması gibi niteliksel özelliklerinin yanında Kurul geçmişi de dikkate alındığında, işlemin pazardaki mevcut teşebbüsler arasında koordineli etkisi yaratmayacağına da değerlendirilmesi gerekmektedir. Söz konusu işlemin pazarın %80'ini oluşturan VICAT grubu, ÇİMSA grubu, AS ÇİMENTO ve GÖLTAŞ arasında gerçekleşmediği ve işlem konusu BİKİLTAŞ'ın entegre tesis olmaması nedeniyle pazarda önemli bir rekabetçi baskı yaratabilecek teşebbüs olmadığı dikkate alındığında, işlem neticesinde pazardaki mevcut teşebbüsler arasında koordinasyon yaratan veya güçlendiren bir etkinin doğmayacağı kanaatine varılmaktadır.
- (99) Son olarak, ilgili coğrafi pazarda faaliyet gösteren ve pazara dahil edilmeyen çimento üreticilerinin ve Konya ilindeki hazır beton üreticilerinin işlem hakkındaki görüşlerine yer verilmesi yararlı olacaktır. Aşağıda çimento üreticisi teşebbüslerin görüşlerine yer verilmektedir⁴¹:
- (.....) işlem sonucunda piyasadaki arz miktarındaki artışla rekabetin artacağını belirtmiştir.
 - (.....), BİKİLTAŞ'ın entegre bir tesis olmaması sebebiyle piyasada klinker artışı olmayacağına, öğütme tesisinin entegre tesise dönmesi durumunda ise klinker arzında artış yaşanacağı ve rekabetin artacağını belirtmiştir.
 - (.....), KONYA ÇİMENTO'nun BİKİLTAŞ'ın demir yolu ağına yakınlığı sayesinde daha uzak pazarlara ulaşabileceğini ve bu sayede rakiplerine kıyasla önemli bir avantaj elde edeceğini belirtmiştir.
 - (.....), BİKİLTAŞ'ın tüm klinker ihtiyacını VICAT'tan temin edeceği, sonuç olarak pazara klinker satışı gerçekleştirmesi mümkün olan teşebbüslere pazarın kapanmasının mümkün olabileceğini belirtmiştir. (.....), çimento pazarı için ne olabileceği hakkında görüş bildirmemişken (.....) pazardan hazır betoncular bakımından alternatif bir çimento üreticisi çıkacağı için rekabetin kısıtlanacağını ifade etmiştir.

⁴¹ AS ÇİMENTO işlem hakkında görüş bildirmemiştir.

- (.....) devralma işleminin Konya ilinde yaratacağı etkiyi tam olarak öngöremeseler de, etkinin Konya ili coğrafi sınırları içinde kalacağını düşündüklerini ifade etmiştir.
 - (.....), Konya iline en yakın çimento fabrikalarının 240 km uzaklıkta olduğunu, Konya'ya 110 km uzaklıkta olan BİKİLTAŞ tesisinin VICAT grubuna geçmesi ile VICAT'ın Konya ili ve ilçelerindeki satış kabiliyetini arttıracacağını, dolayısıyla söz konusu devralma işlemi ile rekabetin kısıtlanacağını ve pazar dışında kalacaklarını belirtmiştir.
- (100) Yukarıda yer verilen açıklamalardan görüldüğü üzere, pazardaki teşebbüslerin önemli bölümü işlem neticesinde pazarda rekabetin kısıtlanmayacağına dair görüş bildirmiştir. (.....) ve (.....)'nun işlemin klinker pazarı üzerinden etkilerine değindiği görülmektedir. Çimento üretimi için zorunlu olan klinker, bir ara mal niteliğinde olup üretici teşebbüsler klinkeri büyük oranda kendi tesislerinde ve/veya genelde kendilerine ait öğütme tesislerinde tüketmektedir. Böylelikle, klinkeri çimentoya dönüştürerek klinkerin tek müşteri riskinden kaçınabilmekte ve çok daha geniş bir müşteri kitlesine ürünlerini satabilme kabiliyeti edinebilmektedir⁴². Bu çerçevede, klinkerin ticarete sıklıkla konu olan bir ürün olmadığı değerlendirilmektedir. Öte yandan, yukarıda yer verildiği üzere, BİKİLTAŞ'ın VICAT grubundan, tesislerin üretimini azaltmama koşuluyla, sınırlı ölçüde klinker temin edebileceği değerlendirilmiştir. Dolayısıyla bu teşebbüslerin görüşlerine katılmak mümkün olmamıştır.
- (101) Dosya kapsamında görüşleri sorulan teşebbüslerden (.....) ve (.....) işlem sonucunda VICAT'ın üretim kapasitesinin artacağını, bunun da Konya il ve ilçelerinde kapama etkisi doğuracağını belirtmiştir. İlgili bölümlerde yer verildiği üzere, çimento üreticilerinin bulunduğu bölgede yüksek paya sahip olduğu dikkate alınmakla birlikte ilgili coğrafi pazarın dosya özelinde il bazlı tanımlanmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, KONYA ÇİMENTO'nun 2018 yılındaki üretim miktarı (yaklaşık (.....) milyon ton), dışarıdan klinker temin etmediği için kullanmadığı kapasite ((.....) ton) ve Konya ilinin tüketimi (yaklaşık 2 milyon ton) göz önünde bulundurulduğunda, KONYA ÇİMENTO'nun bildirim konusu işlem gerçekleşmeden de Konya ilinin tüketiminin tamamını veya tamamına yakını karşılayabileceği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, VOTORANTİM ve KİPAŞ'ın Konya ili özelindeki görüşlerine katılmak mümkün olmamıştır.
- (102) Yukarıda yer verilen bilgi, tespit ve değerlendirmeler ışığında, çimentoya ilişkin ilgili pazarda bildirim konu işlem neticesinde rekabet açısından endişe yaratabilecek herhangi bir pazar gücü oluşmayacağı, rekabetin önemli ölçüde engellenmesi sonucunu doğuracak şekilde ilgili pazarlarda hâkim durum yaratılmasının veya mevcut bir hâkim durumun güçlendirilmesinin söz konusu olmayacağı kanaatine ulaşılmıştır.
- (103) Yukarıda belirtilen hususların yanı sıra, 2010/4 sayılı Tebliğ'in 13. maddesi uyarınca, devralma niteliğindeki bir ortak girişim işleminin teşebbüsler arasındaki rekabeti sınırlayıcı bir amaç ya da etkisinin olup olmadığının, diğer bir deyişle rekabetçi davranışların koordinasyonu riski taşıyıp taşımadığı bakımından da değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu şekilde bir koordinasyon riski ya da sonucunun ortaya çıkmasının, ana teşebbüslerin ortak girişimin faaliyet göstereceği pazarda ya da bu pazarın alt, üst pazarlarında faal olmaları ya da etkinliklerinin önemsiz seviyede olması veya ana teşebbüslerden sadece birinin bu pazarlarda faaliyet göstermesi, ana teşebbüslerin

⁴² Klinkeri tüketebilecek tek teşebbüs çimento tesisleridir, başka bir müşteri grubu bulunmamaktadır. Oysa çimentonun çok farklı sektörlerde kullanım imkânı bulunmaktadır.

ortak girişimin faaliyet göstereceği pazardaki tüm faaliyetlerini ortak girişime devretmeleri gibi durumlarda güç olduğu kabul edilmektedir⁴³.

- (104) Bu riskler ana teşebbüslerden en az ikisinin ortak girişimle aynı pazarda (veya alt veya üst pazarda) faaliyette bulunması halinde mümkün olacaktır⁴⁴. İşlem neticesinde çimento pazarında faaliyet gösterecek BİKİLTAŞ üzerinde ortak kontrol tesis edecek ana teşebbüslerden VICAT'ın çimento pazarında üretim ve satışı bulunurken; diğer taraf BİBERCİ'nin çimento pazarında mevcut bir faaliyeti bulunmamaktadır. Bu bağlamda, ana teşebbüslerden en az ikisinin ortak girişimle aynı pazarda olması durumunda ortaya çıkacak rekabetçi davranışların koordinasyonu riskinin çimento pazarı için geçerli olmadığı değerlendirilmektedir⁴⁵.

G.4.2.2. Hazır Beton Pazarına İlişkin Değerlendirme

- (105) Bildirim konusu işlem çerçevesinde etkilenen bir diğer pazar, çimentonun en önemli girdi olarak kullanıldığı hazır beton pazarıdır. İşlem tarafları VICAT ve BİBERCİ'nin hazır beton pazarında faaliyetleri bulunmaktadır. Bildirim konusu işlemin kapsamına sadece çimento öğütme tesisini işletmek üzere kurulan BİKİLTAŞ dahil edilmiştir; işlem BİBERCİ'nin hazır beton faaliyetini gerçekleştiren Biberici İnşaat Nak. Pet. San. ve Tic. Ltd. Şti.'yi (BİBERCİ İNŞAAT) kapsamamaktadır.
- (106) İşlem taraflarından VICAT'ın KONYA BETON aracılığıyla 19 adet, BAŞTAŞ BETON aracılığı ile 22 adet hazır beton tesisi bulunmaktadır. BAŞTAŞ BETON'un sahip olduğu tesisler genel olarak Ankara ili ve ilçelerinde bulunmakla beraber Yozgat, Kırıkkale ve Kırşehir'de faaliyet gösteren tesisleri de bulunmaktadır. KONYA BETON'un tesisleri ise ağırlıklı Konya ili ve ilçelerinde faaliyet göstermektedirler. Bunların yanında Antalya, Mersin ve Karaman illerinde de KONYA BETON'a ait tesisler bulunmaktadır.
- (107) Diğer işlem tarafı olan BİBERCİ'ye ait Konya il merkezinde faaliyet gösteren bir adet hazır beton tesisi bulunmaktadır. Dolayısıyla işlem taraflarının hazır beton faaliyetlerinin Konya ilinde örtüştüğü görülmektedir. Konya ilinde faaliyet gösteren hazır beton teşebbüslerinin pazar paylarına aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 14: Konya İlinde Faaliyet Gösteren Hazır Betoncuların Pazar Payları

Teşebbüsler	Satış Miktarları (1000 ton)		Pazar Payları (%)	
	2017	2018	2017	2018
KONYA BETON	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
EMİR BETON	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ERDİNÇ BETON	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
LİKİT BETON	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ÜNAL BETON	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KOMYAPI BETON	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BİBERCİ İNŞAAT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	2.449	2.297	100	100

Kaynak: Teşebbüslerden edinilen bilgiler

⁴³ 19.07.2017 tarih ve 17-23/366-159 sayılı, 26.10.2017 tarih ve 17-35/539-230 sayılı, 12.06.2018 tarih ve 18-19/324-159 sayılı Kurul kararları.

⁴⁴ Nitekim Bildirim Formunun 9. maddesinin sorusunda "ana teşebbüslerden en az ikisi ortak girişimle aynı pazarda veya bu pazarın alt veya üst pazarlarında ya da bu pazarla yakından ilişkili komşu pazarda faaliyette bulunuyorsa" ifadesi yer almaktadır. Ayrıca bkzn. Avrupa Birliği Yoğunlaşma Tüzüğü, 2(4) ve 2(5) maddeleri.

⁴⁵ İşlem taraflarının ortak girişimin faaliyet göstereceği çimento pazarının alt pazarı olan hazır beton pazarına yönelik değerlendirmelere, "Hazır Beton Pazarına İlişkin Değerlendirme" başlıklı bölümde yer verilmiştir.

- (108) Yukarıdaki tablodan görüldüğü üzere, 2018 yılında Konya ili hazır beton pazarında KONYA BETON %(.....) pazar payı ile lider konumdadır. KONYA BETON'u %(.....) pazar payı ile EMİR BETON izlemektedir. Diğer teşebbüslerin pazar payları ise %(.....) ile %(.....) arasında değişmektedir. Diğer işlem tarafı BİBERCİ'nin ise %(.....) gibi sınırlı bir pazar payının olduğu görülmektedir.
- (109) Bildirim konusu işlemin dikey etkilerini girdi ve müşteri kısıtlaması olmak üzere iki açıdan incelemek mümkündür. Girdi kısıtlaması, alt pazardaki rakiplerin ihtiyacı olan önemli girdilere erişiminin kısıtlanması ve bu yolla rakiplerin maliyetlerini artırılması olarak ifade edilmektedir. Daha önce Tablo 8'de yer verildiği üzere, KONYA ÇİMENTO'nun Konya iline yaptığı satışlar yaklaşık (.....) milyon ton iken bunun ancak (.....) tonu kendi hazır beton tesislerinde tüketilmektedir. BİBERCİ İNŞAAT'ın tesisinin ise hâlihazırda tek tesiste sınırlı faaliyeti bulunmaktadır. Dolayısıyla, KONYA ÇİMENTO'nun yalnızca işlem öncesindeki çimento kapasitesi ve bunu tüketebilme oranı göz önünde bulundurulduğunda dahi, teşebbüsün diğer hazır beton teşebbüslerine girdi sağlamama güdüsünün olma ihtimali düşüktür. BİKİLTAŞ ile birlikte çimento kapasitesinin artacağı dikkate alındığında bu güdü daha da zayıflayabilir. Öte yandan, Konya ilindeki çimento tüketiminin hâlihazırda yaklaşık %(.....)'inin KONYA ÇİMENTO dışındaki sağlayıcılardan temin edildiği görülmektedir. Önceki bölümlerde yapılan analizler çerçevesinde, Konya merkezdeki hazır beton teşebbüslerinin alternatif sağlayıcı imkânlarının bulunduğu kanaatine varılmaktadır.
- (110) Bunun yanında, özellikle endişelerin yoğunlaştığı Konya ili merkezindeki hazır beton pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerden işlemin doğuracağı etkiler hakkında görüşleri talep edilmiştir. Aşağıda teşebbüslerin görüşleri özetlenmektedir. Teşebbüslerin olumsuz görüş bildirmedikleri görülmektedir.
- (.....) çimento alışlarını tamamen Konya dışındaki illerden karşıladığından işlemin olumlu veya olumsuz etki yaratmayacağını belirtmiştir.
 - (.....) çimento tedarikinin büyük bir çoğunluğunu Konya ili dışındaki illerden temin ettiğinden işlemin olumlu veya olumsuz etki yaratmayacağını belirtmiştir.
 - (.....) tarafından Konya ili hazır beton pazarına Konya dışından da çimento satışları gerçekleştirildiğinden bu işlemin etkisinin sınırlı olacağı değerlendirilmiştir.
 - (.....) mevcut durumda BİKİLTAŞ'ın faaliyete geçmesinin çimento pazarında rekabeti artıracığını belirtmiştir.
 - (.....) işlemin olumsuz bir etki yaratmayacağını ifade etmiştir.
- (111) Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında, işlemin hazır beton pazarındaki teşebbüslerin girdiye erişimini kısıtlayacak bir etkisinin olmadığı kanaatine varılmıştır. Bunun yanında, işlemin hazır beton pazarındaki etkilerinin müşteri kısıtlaması yönünden de incelenmesi gerekmektedir. Bu değerlendirme yapılırken, işlem sonrasında oluşacak yapı çerçevesinde, alt pazarda önemli büyüklükteki müşteri tabanının kısıtlanması sonucu üst pazardaki rakiplerin rekabet imkânlarının ve güdülerinin azalıp azalmadığı incelenmektedir.
- (112) İşlem sonrasında KONYA BETON'un çimento tüketim miktarında ve hâlihazırdaki bütünleşik yapısında bir değişiklik olmayacaktır. İşlemlerle birlikte BİBERCİ İNŞAAT üzerinde ortak kontrol tesis edilmeyecek olsa ve teşebbüsün tüm ihtiyacını işlem sonrasında KONYA ÇİMENTO ve/veya BİKİLTAŞ'tan sağlayacağı varsayılrsa dahi teşebbüsün 2017 yılında %(.....) ve 2018 yılında %(.....) olarak gerçekleşen pazar payı

dikkate alındığında, işlem neticesinde diğer çimento üreticileri açısından herhangi bir müşteri kısıtı yaratılmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

- (113) Yukarıda yer verilen bilgi, tespit ve değerlendirmeler ışığında, işlem sonrasında hazır beton pazarında pazar kapama etkisinin yaratılması olası görünmediği, ilgili pazarda işlem neticesinde rekabetin önemli ölçüde engellenmesi sonucunu doğuracak şekilde hâkim durum yaratılmasının veya mevcut bir hâkim durumun güçlendirilmesinin söz konusu olmayacağı kanaatine ulaşılmıştır.
- (114) İşlem taraflarından her ikisinin de ortak girişimin alt pazarında faaliyette bulunuyor olması, 2010/4 sayılı Tebliğ'in 13. maddesi uyarınca, işlemin teşebbüsler arasındaki rekabeti sınırlayıcı bir amaç ya da etkisinin olup olmadığının, diğer bir deyişle rekabetçi davranışların koordinasyonu riski taşıyıp taşımadığı bakımından da değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. BİBERCİ İNŞAAT'ın hazır beton faaliyetinin sınırlı olması ile işlem taraflarının ve rakiplerinin hazır beton pazarındaki payları dikkate alındığında ortak girişimin faaliyetleri çerçevesinde, teşebbüsler arasında bir koordinasyon yaratılması riskinin düşük olduğu kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (115) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna; işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde yasaklanan nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.